

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЭЛЕННЯ САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 24 (987)

Субота, 12 чэрвеня 1954 года

Цана 50 кап.

Супраць бюракратычнай пагарды да крытыкі

Шырокае разгортванне крытыкі і самакрытыкі, выпраўленне пры іх дапамозе недахопаў у працы, паліпашэнне дзейнасці ўсіх галін народнай гаспадаркі і культуры стала неадмыслым законам жыцця і працы савецкіх людзей.

Асабліва вялікую ролю адыгрывае крытыка і самакрытыка ў рабоце творчых арганізацый і ідэалагічных устаноў.

Сіла нашай крытыкі і самакрытыкі — у абароне і падтрымцы ўсяго лепшага, перадавага, наватарскага, у непрыпырмаці супраць таго, што перашкаджае савецкаму грамадству рухацца наперад па шляху будаўніцтва камунізма. Сіла нашай крытыкі — у яе дзейнасці, у тым, што кожны савецкі чалавек, на якім-бы ён частку ні працаваў, чула прывольнае да яе сігналаў, робіць для сабе неабходныя вывады, прымае ўсе меры, каб хутчэй выправіць выкрытыя хібы.

Рэагаванне на выступленні крытыкі з'яўляецца абавязковым і ў штодзённай працы дзеячоў літаратуры, мастацтва, культуры.

Савецкі пісьменнік, які абраў мастацка-рэвалюцыйнае ўсё перадавое, рэвалюцыйнае ў нашым жыцці і які сам з'яўляецца носьбітам высокіх маральных якасцей нашага грамадства, кажа ў аснову сваёй дзейнасці крытычныя адносіны да сваё твораў. Гэта з'яўляецца найлепшым падкрэсленнем сур'ёзнага стаўлення да працы, гарачага жадання няспынна паліпаць якасць твораў.

Можна назваць рад агульнавядомых прыкладаў, калі нашы выдатныя майстры слова, чые творы карыстаюцца ўсёнароднай папулярнасцю, з улічэннем рабілі вывады з крытычных выступленняў друку. Прыгадаем творы А. Фадзеева «Маладая гвардыя», В. Катаева «За ўладу саветаў», лібрэта оперы «Багдан Хмяльніцкі» А. Барнейчука і В. Васілеўскай. Прыслухаўшыся да галасу крытычных выступленняў, яны змаглі па-сапраўднаму наладзіць гэтыя творы.

Крытычныя адносіны да сваёй дзейнасці, насыпаная праца над удасканаленнем твораў уласцівы і лепшым майстрам беларускай савецкай літаратуры. Народны паэт Беларусі Язуб Колас пры перавыданні сваё твораў паліпае іх. Такую-ж працу пры перавыданні сваё твораў праводзіць М. Лынькоў, К. Крапіва, М. Танк, А. Куляшоў.

Аднак у нас яшчэ сустракаюцца непрыстойныя з'явы звышства, пагардлівасці, бюракратычных адносін да правільных выступленняў друку.

Звернемся да канкрэтных фактаў.

Яшчэ задоўга да надрукавання ў часопісе «Полымя» раману «Шырокі гарызонт» А. Стаховіч прыкладаў усе намаганні, каб надрукаваць яго па частках у газетах. А пазней, калі раман быў надрукаваны на старонках «Полымя» цалкам, усе, хто любіць і разумее мастацкую літаратуру, турбуецца за яе лёс, убачылі, што аптамістычныя абцяганні і шырока-вышчэпныя выхваленыя пісьменніка не адпавядаюць сапраўднасці, што раман атрымаў павольнае, сырм.

Апэра «Шырокі гарызонт», як твора неадарванага, павольнага і шэрага, дадзена «Правдой», «Літаратурнай газетой», рэспубліканскімі газетамі «Савецкая Беларусь», «Звязда» і «Літаратура і мастацтва». Выступленні друкавання органаў выказвалі думку нашай грамадскасці, голас нашага чытача.

Сур'ёзныя заўвагі аўтару былі зроблены пры абмеркаванні яго твора ў Савзе савецкіх пісьменнікаў БССР.

Інія-ж вывады зрабіў для сабе А. Стаховіч? Аказваецца, замест таго, каб грунтоўна перапрацаваць раман, пісьменнік выбраў сваёсаблівы шлях «срагавання» на шматлікія крытычныя заўвагі друку

і сваё таварышаў па яму. А. Стаховіч здаў свой сыры твор двум выдавецтвам.

І вось у пачатку гэтага года «Шырокі гарызонт» выйшлі з друку. У Дзяржаўным выдавецтве БССР раман надрукаваны 10-тысячным тыражом, а ў Вучэбна-педагагічным — 15-тысячным.

Пяцка прыгадаць другі такі выпадак, каб нават самы лепшы твор нашага пісьменніка быў выдадзены з такой хуткасцю і апэратыўнасцю адразу двама выдавецтвамі на рускай і беларускай мовах.

У чым справа? Чаму так здарылася, што павярхоўны прымітыўны твор, насыперак голасу грамадскасці, усё-ж выйшаў у свет без грунтоўнай перапрацоўкі?

Здарылася гэта таму, што пісьменнік А. Стаховіч забыў аб сваім творчым сумленні, пагардліва паставіўся да крытычных сігналаў. Здарылася гэта і таму, што адказныя работнікі выдавецтваў, рэдактары кіраваліся інтарэсамі не дзяржаўнымі, а асабістымі, прычэпскімі.

Асабліва звяртае на сабе ўвагу факт выдання кнігі ў Вучэбна-педагагічным выдавецтве. Як вядома, Вучэбна-педагагічнае выдавецтва павінна друкаваць лепшыя творы класікаў і савецкіх пісьменнікаў, якія маюць вялікі мастацкія якасці і дапамагаюць выхоўваць эстэтычным густ нашых школьнікаў. «Шырокі гарызонт» гэтым патрабаванню не адпавядае.

Не гэта не здзіўляе пазіцыі галоўнага рэдактара Вучэбна-педагагічнага выдавецтва, члена ССР, крытыка С. Майхровича. Ён узяў выданне раману А. Стаховіча пад свой непасрэдыны нагляд і абарону і выступіў сам у ролі рэдактара кнігі.

Паказальна, што ў тым-жа Вучэбна-педагагічным выдавецтве назіраюцца і іншыя факты ігнаравання голасу крытыкі і грамадскасці. Так здарылася з выходам глабальна ў мастацкіх адносінах апошесці М. Гамолькі «Добры дзень, школа!».

У той-жа час, у гэтым выдавецтве няма належнай увагі да выпуску твораў, сапраўды неабходных школе. Лепшыя творы класікаў і савецкіх пісьменнікаў часта выдаюцца без любі да справы, на дрэннай паперы, без належнага афармлення.

Недасканалы раман «Шырокі гарызонт» амаль адначасова выйшаў і ў Дзяржаўным выдавецтве БССР. І тут кіраўнікі выдавецтва т.т. Матузав і Шарашкоўкі сталі на шлях ігнаравання голасу крытыкі.

Калі-б рэдактары ўнікнулі ў сутнасць справы, дык маглі-б пераацэнаць, што пад выглядам карэнай перапрацоўкі твора А. Стаховіч шырока разаркамаваў назначныя параўкі, якія толькі крхну паліпашылі асобныя мясціны твора. Раман па-ранейшаму застаўся схематычным, павольным, шэрым. Героі твора духоўна бедныя. У кампазіцыйных адносінах твор рыхты, раскіданы.

Выданне сырога твора А. Стаховіча — гэта не што іншае, як сваёсаблівае форма зацківа крытыкі, ігнаравання яе. Паказальна і тое, што гэтыя недаручальныя з'явы не стала прадметам сур'ёзнай размовы ў Савзе пісьменнікаў Беларусі. Ніякай увагі не аддало гэтай з'яве і Галоўнае ўпраўленне выдавецтваў і паліграфічнай прамаславасці Міністэрства культуры БССР (начальнік т. Красоўскі). Такія прымірачныя адносіны да голасу крытыкі патрабуюць, каб Міністэрства культуры сур'ёзна ўмяшалася ў работу выдавецтваў і дапамагло навесті там належны парадак. Выдавецтва — гэта не аб'яктыва прамежкавая інстанцыя паміж пісьменнікам і чытачом, а важнейшы ідэалагічны ўчастак, на якім кожны работнік павінен адчуваць сваю высокую адказнасць перад народам за даручаную справу.

Бібліятэка будаўнікоў

Гэта будзе шэсць год там назад. Бібліятэка будаўнікоў тresta «Аўтапрамба» толькі была створана. Каб прыцягнуць да яе ўвагу чытачоў, работнікі бібліятэкі т.т. Усёлюбоўская і Лях ішлі з кнігамі на будоўлі і ў інтэр'ю да 15 чалавек.

Аднойчы ў інтэр'ю № 15 на Соцыялістычнай вуліцы ў пакоі № 6 яны працягалі ўрываць з раманам М. Шалахава «Паднятая цаліна». Паслухаўшы яго сабралася да 20 работніц. Усе былі вельмі задаволены. З таго часу многія работнікі гэтага інтэр'ю сталі пастаяннымі чытачамі бібліятэкі. Ішлі гады. Будаўнікі палюбілі кнігу. Рос актыўны чытачоў. Цяпер у бібліятэцы налічваецца 800 чытачоў. Да паслуг будаўнікоў 23 тысячы экзэмпляраў кніг налічылі, мастацкай і тэхнічнай літаратуры.

Работнікі бібліятэкі старанна прапанаваў кнігу сярод будаўнікоў. Але ўсе яшчэ мала аддадзілі ўвагі прапановы беларускай мастацкай літаратуры. З 23 тысяч кніг, якія ёсць у бібліятэцы, твораў беларускіх пісьменнікаў на яе падліч

менш 200. Значыць пры камлектаванні фонду варта ўлічыць гэты істотны недахоп. Пры бібліятэцы ёсць вельмі перасолак. На жаль, у іх трапіла мала кніг беларускіх пісьменнікаў. Для прыкладу возьмем адну з лепшых перасолак пры цалымся заводзе № 3. Сярод 118 кніг толькі пяць беларускіх аўтараў: «Выбраныя творы» Э. Самуілянка, «Святло над Ліпскам» М. Паслядовіча, «Выбраныя творы» Янікі Маўра і іншыя. З 50 кніг, якія ўвайшлі ў бібліятэчку-перасоўку будаўніча-мантажніка ўпраўлення № 10, толькі адна беларуская.

Бібліятэка Аўтапрамба часта наладжвае канферэнцыі чытачоў. Тут праведзена дзесяць такіх канферэнцый і толькі адна на апошесці Я. Брыля «У Забалошці дзесяць». Пажадана было-б, каб работнікі бібліятэкі пачыналі і крытычнымі заўвагамі, думкамі чытачоў аб беларускай літаратуры. Гэта было-б асабліва карысным пярэпярэдадзі III рэспубліканскага з'езда пісьменнікаў Беларусі.

П. ГРЫГОР'ЕВ.

У Савеце Міністраў СССР Аб выпуску Дзяржаўнай пазыкі развіцця народнай гаспадаркі СССР (выпуск 1954 года)

3 мэтай прыцягнення сродкаў насельніцтва для фінансавання мерапрыемстваў па ажыццяўленню Пятага пяцігадовага плана развіцця СССР Совет Міністраў Саюза ССР паставіў:

1 Выпусціць Дзяржаўную пазыку развіцця народнай гаспадаркі СССР (выпуск 1954 года) на суму 16 мільярдаў рублёў тэрмінам на 20 год.

2 Аблігацыі-пазыкі і вытгрышы па іх вызваліць ад абкладання дзяржаўнымі і мясцовымі падаткамі і зборами.

3 Завердзіць прадстаўлены Міністэрствам фінансаў СССР умовы выпуску Дзяржаўнай пазыкі развіцця народнай гаспадаркі СССР (выпуск 1954 года).

Для народнага шчасця

3 велізарнай радасці і задавальненнем сустраці савецкія людзі настанову ўрада аб выпуску Дзяржаўнай пазыкі развіцця народнай гаспадаркі. На прадпрыемствах, у калгасах і саўгасах, тэатрах і кансерваторыях, у Савзе савецкіх пісьменнікаў і ў Дзяржаўнай бібліятэцы імя В. І. Леніна адбыліся многалюдныя сходы, прысвечаныя гэтай важнай падзеі ў жыцці нашай краіны.

З гароду і раёнаў паступаюць радасныя весткі, якія расказваюць, з якім поспехам праходзіць падпіска на новую пазыку. Кожны работнік, калгаснік, артыст, мастак, пісьменнік лічыць сваім святым абавязкам падпісацца на пазыку.

Многалюдным быў мітынг у Тэатры оперы і балета. У сваіх выступленнях творчыя работнікі тэатра гаварылі аб неабходным росквіце мастацтва ў нашай краіне, аб існуючым клопатах партыі і ўрада аб дабрабыце народа. Яны гарача падтрымлівалі выпуск новай пазыкі і заклікалі ўвес калектыву адзінадушна падпісацца на двухтыднёвы зборак.

На ўсёй нашай неабсяжнай краіне — сазаў народны артыст СССР І. Валодзіч, — ідзе грандыёзная будоўля. Новыя вялікія карпусы фабрык і заводаў, прыгожыя, светлыя школы, тэатры, клубы былі вырашы да паславаны перыяд у нашай рэспубліцы. І гэта для таго, каб учыліся нашы дзеці, каб культура, весела і радасна адпачывалі працоўныя ў тэатрах, кіно, клубах.

Пасля выступілі малады рэжысёр тэатра О. Маралёў, саліст оперы С. Івашанка. Яны гаварылі аб тых велізарных магчымасцях, якія дадзены ў савецкай краіне работнікам мастацтва, указвалі на неабходнасць яшчэ больш павысіць адказнасць за кожны вылучаны спектакль. Прамоўцы заклікалі гарача падтрымаць настанову Саветаў ўрада аб выпуску Дзяржаўнай пазыкі развіцця народнай гаспадаркі. Затым пачалася падпіска, якая прайшла ў калектыве тэатра дружна і арганізавана.

Мітынг супрацоўнікаў Інстытута Соцыялістычнай сельскай гаспадаркі і сельскагаспадарчых навук І. Лагун. Яна сказала: — На ўсёй нашай неабсяжнай краіне — ідзе грандыёзная будоўля. Новыя вялікія карпусы фабрык і заводаў, прыгожыя, светлыя школы, тэатры, клубы былі вырашы да паславаны перыяд у нашай рэспубліцы. І гэта для таго, каб учыліся нашы дзеці, каб культура, весела і радасна адпачывалі працоўныя ў тэатрах, кіно, клубах.

Пасля выступілі малады рэжысёр тэатра О. Маралёў, саліст оперы С. Івашанка. Яны гаварылі аб тых велізарных магчымасцях, якія дадзены ў савецкай краіне работнікам мастацтва, указвалі на неабходнасць яшчэ больш павысіць адказнасць за кожны вылучаны спектакль. Прамоўцы заклікалі гарача падтрымаць настанову Саветаў ўрада аб выпуску Дзяржаўнай пазыкі развіцця народнай гаспадаркі. Затым пачалася падпіска, якая прайшла ў калектыве тэатра дружна і арганізавана.

Мітынг супрацоўнікаў Інстытута Соцыялістычнай сельскай гаспадаркі і сельскагаспадарчых навук І. Лагун. Яна сказала: — На ўсёй нашай неабсяжнай краіне — ідзе грандыёзная будоўля. Новыя вялікія карпусы фабрык і заводаў, прыгожыя, светлыя школы, тэатры, клубы былі вырашы да паславаны перыяд у нашай рэспубліцы. І гэта для таго, каб учыліся нашы дзеці, каб культура, весела і радасна адпачывалі працоўныя ў тэатрах, кіно, клубах.

Мітынг супрацоўнікаў Інстытута Соцыялістычнай сельскай гаспадаркі і сельскагаспадарчых навук І. Лагун. Яна сказала: — На ўсёй нашай неабсяжнай краіне — ідзе грандыёзная будоўля. Новыя вялікія карпусы фабрык і заводаў, прыгожыя, светлыя школы, тэатры, клубы былі вырашы да паславаны перыяд у нашай рэспубліцы. І гэта для таго, каб учыліся нашы дзеці, каб культура, весела і радасна адпачывалі працоўныя ў тэатрах, кіно, клубах.

Мітынг супрацоўнікаў Інстытута Соцыялістычнай сельскай гаспадаркі і сельскагаспадарчых навук І. Лагун. Яна сказала: — На ўсёй нашай неабсяжнай краіне — ідзе грандыёзная будоўля. Новыя вялікія карпусы фабрык і заводаў, прыгожыя, светлыя школы, тэатры, клубы былі вырашы да паславаны перыяд у нашай рэспубліцы. І гэта для таго, каб учыліся нашы дзеці, каб культура, весела і радасна адпачывалі працоўныя ў тэатрах, кіно, клубах.

Мітынг супрацоўнікаў Інстытута Соцыялістычнай сельскай гаспадаркі і сельскагаспадарчых навук І. Лагун. Яна сказала: — На ўсёй нашай неабсяжнай краіне — ідзе грандыёзная будоўля. Новыя вялікія карпусы фабрык і заводаў, прыгожыя, светлыя школы, тэатры, клубы былі вырашы да паславаны перыяд у нашай рэспубліцы. І гэта для таго, каб учыліся нашы дзеці, каб культура, весела і радасна адпачывалі працоўныя ў тэатрах, кіно, клубах.

Мітынг супрацоўнікаў Інстытута Соцыялістычнай сельскай гаспадаркі і сельскагаспадарчых навук І. Лагун. Яна сказала: — На ўсёй нашай неабсяжнай краіне — ідзе грандыёзная будоўля. Новыя вялікія карпусы фабрык і заводаў, прыгожыя, светлыя школы, тэатры, клубы былі вырашы да паславаны перыяд у нашай рэспубліцы. І гэта для таго, каб учыліся нашы дзеці, каб культура, весела і радасна адпачывалі працоўныя ў тэатрах, кіно, клубах.

На з'ездзе пісьменнікаў Латвіі

Вялікая зала Латвійскага дзяржаўнага ўніверсітэта перапоўнена. Тут сабраліся пісьменнікі. Присутнічае таксама шмат чытачоў. Для ўдзелу ў рабоце з'езда прыехалі прадстаўнікі пісьменніцкіх арганізацый Масквы, Украіны, Беларусі, Літвы, Эстоніі, Казахстана, Кіргізіі, Караля-Фінскай ССР, Туркменіі, Грузіі, Арменіі, Малавіі, Таджыкістана і Азербайджана. Іх прыезд — яркае сведчанне адзінства братніх літаратур, якія складаюць вялікую шматнацыянальную савецкую літаратуру.

З'езд адкрыў невялікім уступным словам народны пісьменнік Латвіі Віліс Ладіс. Зацвітаеца пісьмо старэйшага латышскага пісьменніка, старшыні праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў Латвіі Андрэя Упіта, які з-за хваробы не прысутнічае на з'ездзе. Асабліва ўвагу ў сваім пісьме Андрэй Упіт аддае пытанням сацыялістычнага рэалізму і авалодання майстэрствам пісьменніка.

Са справадзічым дакладам выступіў адказны сакратар праўлення В. Лукс.

Латышская літаратура займае часнае месца сярод браціх літаратур Саюза Савеза. За паславаныя гады пісьменнікі Латвіі напісалі рад твораў, якія заваявалі папулярнасць не толькі ў латышскіх чытачоў, а і ў пераказах карыстаюцца вялікім поспехам у масавага савецкага чытача. Каму з нас не вядомы, напрыклад, такія творы, як «Зямля заленая» і «Правесвет у хмарах» Андрэя Упіта, «Буря» і «Да новага берага» Віліса Ладіса, «Угару» Анісы Саксе, вершы і паэмы Яна Судрабальна.

Знаёмчыся бліжэй са станам спраў у латышскай савецкай літаратуры, негэта не заўважыць даволі вялікай творчай актыўнасці пісьменнікаў. Апавадзіны, апошесці, раманы Жана Грыбы, Я. Гранта, А. Бродэля, В. Берца, вершы і паэмы А. Баладыса, М. Кемпе, А. Ішэрмана, Яна Грота, д'ес А. Грыгуліса, Э. Заліте, як і многія іншыя новыя творы, сведчаць аб тым, што латышскія пісьменнікі працягваюць павялічваць і больш агучваюць на надзвычайны пытанні жыцця, разумеюць задачы, якія ставіць партыя перад савецкай літаратурай.

Аднак як у дакладзе, так і ў спрэчках, адны разгартуліся на дакладу, побач з прызначэннем беспрэчных поспехаў латышскай літаратуры адзначаліся і істотныя недахопы. Справадзілі, напрыклад, папрокі былі зроблены ў адрас кіраўніцтва Саюза савецкіх пісьменнікаў Латвіі за слабую пастапоўку работы творчых секцый, за недастатковы ўзровень крытыкі і самакрытыкі ў секцыях, за недахопы ў ідэйным выхаванні літаратуры.

Творчасць раду пісьменнікаў Латвіі звернута ў мінулае, — падкрэслівалі многія з прамоўцаў, — у той час, калі наша багатае, шматграннае жыццё, сённяшняе жыццё латышскага народа, які разам з брацімі савецкімі народамі дасягае но-

вых і новых поспехаў у будаўніцтве камунізма, не знайшоў яшчэ яркага адлюстравання ў літаратуры.

Такога-ж характару рахунак прад'явілі на з'ездзе латышскім пісьменнікам чытачы — майстар Рыжскага вагонабудаўнічага завода тав. Віксне, культурганізатар калгаса «Дэнтэя» М. Рунца, настаўніца адной з рыжскіх школ тав. Бергман. Іх прамоў прагучалі, як доказ шчырай любі народна да сваёй літаратуры, яго глыбокай зацікаўленасці ў тым, каб пісьменнікі сваім мастацкім словам актыўна ўплывалі на жыццё, дапамагалі партыі ў вялікай справе пераўтварэння жыцця.

У першы дзень работы з'езда ў вялікай зале ўніверсітэта адбыўся вечар дружбы браціх літаратур Саюза Савеза. Над высокай столлю залы гучалі палымныя словы паэтаў на мовах усіх нацыянацый рэспублік. Вечар прайшоў з надзвычайным удзімам і з'явіўся падзеяй у культурным жыцці сталіцы Савецкай Латвіі.

А на другі дзень па запрашэнню мясцовых арганізацый прадстаўнікі браціх літаратур разам з латышскімі пісьменнікам выехалі за сто кіламетраў ад Рыгі ў старажытны латышскі гарадок Цісіе. Раёны Дом культуры не мог змясціць усіх жадаючых прысутнічаць на вечары, сотні жыхароў саухалі выступленні пісьменнікаў калі радыёрэпрадуктараў на вуліцы.

Абодва вечары прадэманстравалі непахіснасць дружбы савецкіх народаў і іх літаратуры.

Перад заканчэннем з'езда дэлегаты пісьменнікаў усіх рэспублік наведалі магілу народнага латышскага паэта Яна Райніса і ўсклалі вянкі з надписам: «Вялікаму Райнісу ад пісьменнікаў браціх літаратур Саюза Савеза — удзельніках трыццяга з'езда савецкіх пісьменнікаў Латвіі. 5. VI. 1954».

З'езд працаваў тры дні. Адзім за адным выступалі з яго трыбуны латышскія паэты, празаікі, крытыкі, прадстаўнікі грамадскасці, дэлегаты іншых рэспублік. Выступалі на розных пытаньнях. Гаварылі аб арганізацыйных справах у Савзе пісьменнікаў, аб асобных творах і з'явах у сучаснай латышскай літаратуры, аб надзённых задачах яе, смела выкрывалі недахопы, крытыкавалі і кіраўніцтва Саюза і тых пісьменнікаў, якія неглыбока вывучаюць жыццё, дапускаюць брак у сваёй творчай рабоце.

З'езд выбраў новы склад праўлення і рэвізійнай камісіі, а таксама дэлегатаў на II-гі Сесыяны з'езда савецкіх пісьменнікаў. Ганаровым старэйшым праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў Латвіі выбран народны пісьменнік Андрэй Упіт.

Тарас ХАДКЕВІЧ. г. Рыга.

Старанна рыхтаваць, лепш скарываюць мастацкія кадры

Улічваюцца праграмай музычных вучылішчаў. Міністэрству культуры БССР варта было-б пераглядзіць вопыт Украіны, дзе адно з музычных вучылішчаў арганізавана ў метадычны цэнтр падрыхтоўкі высокакваліфікаваных кіраўнікоў музычнай і харовай самадзейнасці. У вучылішчы такога тыпу можна рыхтаваць кіраўнікоў патрэбнага для самадзейнасці профілю. Дарчы, трэба сказаць, што падрыхтоўка ў нашай рэспубліцы спецыялістаў патрэбных для мастацтва профіляў далёка яшчэ не ўпарадкавана.

Негэта, напрыклад, прызначэць нармальна, што выхаваннем педагогаў школьнага малювання і спеваў займаюцца Міністэрства культуры і Міністэрства асветы. Так, Мінскае мастацкае вучылішча знаходзіцца ў сістэме Міністэрства культуры, а Гродзенскае педагагічна-музычнае і Віцебскае педагагічна-мастацкае вучылішчы падначалены Міністэрству асветы, якое не мае неабходных педагагічных кадраў, каб рыхтаваць высокакваліфікаваных выкладчыкаў малювання і спеваў. Міністэрства асветы вымушана праціць у Міністэрства культуры выкладчыкаў для гэтых вучылішчаў, а Міністэрства культуры лічыць не абавязковым пасылаць туды свае кадры. Было-б куды больш эаэагодна і карысна, каб падрыхтоўка педагогаў малювання і спеваў была даручана Міністэрству культуры, якое мае лепшыя магчымасці для гэтага.

Наогул у нашай рэспубліцы патрэба ў новых кадрах вельмі вялікая, а выпускі навуцальных мастацкіх устаноў даволі мізэрныя. Так, Беларуская кансерваторыя, якая рыхтуе спецыялістаў змі профіляў, выпускае ў гэтым годзе толькі 27 чала-

Гінае сённяшня, — гаворыць загадчык кафедры ўніверсітэта тав. Зайцаў, — карэным чынам адноўваецца ад Мінска, адзім ён быў некалькі год таму назад. У горадзе вырасталі новыя жылыя дамы, культурна-асветныя ўстановы, новыя шырокае вуліцы. Мы аддадзім свае аберажыні для далейшага росквіту нашай сталіцы, нашай Радзімы.

Мітынг супрацоўнікаў Інстытута Соцыялістычнай сельскай гаспадаркі і сельскагаспадарчых навук І. Лагун. Яна сказала: — На ўсёй нашай неабсяжнай краіне — ідзе грандыёзная будоўля. Новыя вялікія карпусы фабрык і заводаў, прыгожыя, светлыя школы, тэатры, клубы былі вырашы да паславаны перыяд у нашай рэспубліцы. І гэта для таго, каб учыліся нашы дзеці, каб культура, весела і радасна адпачывалі працоўныя ў тэатрах, кіно, клубах.

Мітынг супрацоўнікаў Інстытута Соцыялістычнай сельскай гаспадаркі і сельскагаспадарчых навук І. Лагун. Яна сказала: — На ўсёй нашай неабсяжнай краіне — ідзе грандыёзная будоўля. Новыя вялікія карпусы фабрык і заводаў, прыгожыя, светлыя школы, тэатры, клубы былі вырашы да паславаны перыяд у нашай рэспубліцы. І гэта для таго, каб учыліся нашы дзеці, каб культура, весела і радасна адпачывалі працоўныя ў тэатрах, кіно, клубах.

Мітынг супрацоўнікаў Інстытута Соцыялістычнай сельскай гаспадаркі і сельскагаспадарчых навук І. Лагун. Яна сказала: — На ўсёй нашай неабсяжнай краіне — ідзе грандыёзная будоўля. Новыя вялікія карпусы фабрык і заводаў, прыгожыя, светлыя школы, тэатры, клубы былі вырашы да паславаны перыяд у нашай рэспубліцы. І гэта для таго, каб учыліся нашы дзеці, каб культура, весела і радасна адпачывалі працоўныя ў тэатрах, кіно, клубах.

„Навекі разам“

Спектакль Харкаўскага акадэмічнага тэатра імя Т. Шэўчэнкі

На вялікай параднай заслоне напісаны словы гістарычнага акта аб узаеднанні Украіны з Расіяй. Тут падпісы і пячаткі рускага цара Аляксея Міхайлавіча і ўкраінскага гетмана Багдана Хмельніцкага, даты здзяйснення гэтай выдатнай падзеі ў гісторыі двух вялікіх адзінакроўных народаў. На баках партала — манументальныя і ўрачыстыя скульптурныя партрэты рускага гусяра і ўкраінскага кабары. Чутна шырокая і мужная мелодыя музычнага ўступу...

Навекі разам! Гэтай думкай прасякнуты паэтычны і ўрачысты пачатак пастаноўкі, яна праходзіць праз увесь спектакль Харкаўскага дзяржаўнага ордэна Леніна акадэмічнага ўкраінскага драматычнага тэатра імя Т. Г. Шэўчэнкі, які выступае цяпер у Мінску.

Рэжысёр — народны артыст СССР М. Крушэльніцкі і калектыў артыстаў на аснове п'есы Любміра Дзітэры «Навекі разам» разгарнулі шырокае эпічнае апаўданае, з якога вырастае і прайшла перад глядачом зместоўныя мастацкія вобразы.

У спектаклі вялікая колькасць дзеючых асоб. Амаль у кожнай карціне дзейнае адбываецца на фоне масавых сцен. Персанажы часта саступаюць адзін другому спрыяную пляцоўку, многія з іх маюць невялікія тэкставыя матэрыялы. У п'есе няма цэнтральнага героя ці героіні, на якіх канцэнтравалася б галоўная ўвага глядача. Хоць падзеі часта перамяшчаюцца з аднаго псіхалагічнага плана ў другі, але глядач неадступна і з цікавасцю сочыць за дзеяннем.

Што-ж робіць гэтую даволі цяжкую для пастаноўкі п'есу, напоўненую вялікім гістарычным і жыццёвым матэрыялам, такой непапулярнай і параўнальна лёгкай для ўспрыняцця? Таленавітая работа рэжысёра, прадуманае і з вялікім густам выкананае афармленне (мастацтва — заслужанае дзеянне мастацтва УССР В. Грачэнка), эмацыянальная музыка заслужанага дзеяча мастацтва УССР Ю. Мейтуса, насычана ўкраінскімі народнымі інтанацыямі, а самае галоўнае — майстравыя акцёрскае выкананне. Вялікія глыбокі тэатра не толькі аб асобных спрыячых вобразках, але і аб усім мастацкім вобліку спектакля, робяць яго цэльным і яркім.

Ганна Залатарэнка, удава вялікага ўкраінскага гетмана Багдана Хмельніцкага (народная артыстка УССР С. Федорцава), — адзін з асноўных вобразаў спектакля. Залатарэнка выходзіць на сцэну ў чорным жалобным адзенні. У яе позір разумнай і дужай жанчыны, павольныя рухі чалавекі, які перажывае асабістае гора і глыбока адчувае адзінства са сваёй народнай. Яна выразае бачны, але па-задзейску падобнае да ўлады розныя выгоўскія і лясніцкія і бераж гетманскую булаву для сына Хмельніцкага Юрася (гэтую ролю добра іграе артыст А. Свістунюк). Ганна разумее, што яе пашуналетні, хваравіты і слабовольны пашуналет не зможа кіраваць Украінай. І тым больш адважана кідаецца на яе жалобныя плечы. Калі-ж хітры і люты прыслужнік эўзітаў і польскага караля Іван Выгоўскі ашуканствам захапіў уладу ў свае рукі, жонка Хмельніцкага становіцца няхітлівым барбарыяна з незалежнасцю, за вечную дружбу з матульняй Расіяй.

З мастацкім тактам і ярка праводзіць С. Федорцава сцэну вызвалення Кабары з рук Выгоўскага, які закаваў старога ў кайданы і загадаў забіць яго. У яе ўладарны

Заклучная сцэна са спектакля

Фота І. Салавейчыка.

голос, гордае аблічча, усведамленне ўласнай сілы. Ганна з высока ўзнятай галавой праходзіць міма есаўлаў і сотнікаў, якія схіліліся перад ёй. Яна бярэ ў свае рукі зброю і становіцца на чале паўстаўшых казакаў і сялян для барацьбы з ворагамі ўкраінскага народа.

У вобразе Ганны Залатарэнка С. Федорцава здолела перадаць сілу і характэрнае душы ўкраінскай жанчыны, яе вернасць абавязку і бязмежную любоў да радзімы.

Вялікае ўражанне пакідае ігра выкананай ролі Кабары заслужанага артыста рэспублікі А. Раманенкі. Непалічаныя вышэйшыя народнай праўды, пясняр і выказнік народных дум, увавасцебленне народнай мудрасці — такім бачыць глядач манументальны і жывы вобраз Кабары.

Палтаўскі палкоўнік, саратнік Хмельніцкага і верны друг рускага народа Мартын Пушкар у выкананні заслужанага артыста М. Кананенкі паўстае перад глядачом самаадданым барабятком супраць баўніцкай зграі Выгоўскага. У гэтым вобразе, таксама, як і ў вобразе Кабары, Кірыя Пушкаронкі (заслужаны артыст УССР І. Касцючэнка), украінскага сяліна А. Аднавола (артыст А. Сомы), рускага сяліна Сакі (артыст В. Бандарэнка), запорожца Заўрухі (артыст Г. Тітоў), Жбурыя (артыст А. Немец) і Хрэна (народны артыст УССР Е. Бандарэнка), увавасцеблена назіснае воля і рашучасць украінскага народа вызваляць родную зямлю ад чорных сіл здраднікаў, дзікіх орд татар і туркаў, ад улады драпежнай польскай шляхты і кроважэрнага Ватыкана, захаваў надзейную апару незалежнасці і росквіту Украіны — саюз з матульняй і родным рускім народам. Амаль усе гэтыя героі надзелены невялікім тэкстам і не такую доўга знаходзяцца на сцэне, але кожны з іх стварае свой выразны вобраз і ўнутраны малюнак ролі.

Небесным ворагам украінскага народа выступае ў спектаклі найміт замежных дзяржаў, хцівец і кат Іван Выгоўскі. Народны артыст СССР А. Сердзюк малюе яго ў двух планах, які адлюстроўваюць двудушную сутнасць гэтага аднаго эўзіта. Артыст анарок ускладняе вобраз. Знешне ён высакародны, пакарэны ўдава Хмельніцкага і верны владзе, дадзенай Багдану, — часцю і праўдай служыць справе, якой прысвяціў сваё жыццё вялі-

кі гетман. Але гэта да таго, пакуль яму ашуканствам не ўдаецца захапіць уладу. Пасней-жа, калі Выгоўскаму няма патрэбы ашукваць і прыварцаць, ён скідае з сабе маску добрадзейнасці і выступае ва ўсёй сваёй агіднасці — нікімным, падлым і кроважэрным. Да таго-ж ён аказаўся яшчэ і бязмежна багатым. Багатынасць нараджае ў ім нахабнасць. Усе гэтыя якасці А. Сердзюк раскрывае паступова, з вялікім пацудам.

У Чыгрынскі палац з'яўляецца павод рускага цара Іван Алухін (артыст В. Стацкая). Прадстаўнік вялікай дзяржавы трымае сабе аднаведна таму прызначэнню, якое яна займае ў свеце. Яго ўпэўненая пастава, мужныя інтанацыі і рашучы абыходжанне паховаюць Выгоўскага. Толькі адчуваючы страх перад Расіяй і жадаючы выслужыцца перад праўдзімі: польскай шляхты — Бенейскім (заслужаны артыст УССР Я. Гелас), шведскага караля — Немірычам (заслужаны артыст УССР С. Камачэўскі) і паны Рымскага — эўзітам Данілай (артыст І. Гаўрышка), Выгоўскі ідзе на рызыкоўны крок знявольнае стольніка Івана Алухіна.

Сацыяльна востра і выразна выконваецца сцэна прыходу Перакоўскага мурэм Кара-бея. Народны артыст УССР М. Паваціла малюе вобраз татарына-стэпавіка буйнымі і рэзкімі рысамі, які падкрэсліваюць у ім прагнага, бруднага найміта і рабаўніка. Толькі на такіх сілах і мог развіваць Выгоўскі, сфармуваўчы ўтрымаць уладу.

Па-народнаму вырашаны сцэны ў табары Івана Сірко і на камадзным пункце Мартына Пушкар і Палтава. Два мужныя воіны — Пушкар і Сірко (народны артыст УССР Д. Антанюк) збіраюць паўстаўшых сялян, жыхароў гарадоў і казакаў для барацьбы з нашымі татар і туркаў. Вельмі ўдала зроблена фінальная сцэна з'яўлення рускіх воінаў, якія прыйшлі на дапамогу ўкраінскаму народу ў адзін з крытычных момантаў яго гісторыі.

Народная драма «Навекі разам» пастаўлена яра, з шырокім паказам простых людзей — сапраўдных творцаў гісторыі — на парадным плане. Гэта сведчыць аб вялікім матчынам рэжысуры, акцёрства і ўсёго творчага калектыва Харкаўскага тэатра імя Т. Г. Шэўчэнкі.

Ю. ТАРАН.

За думку, сагрэтую пачуццём

Чытачы аб літаратуры

Рыторыка ў мінулым годзе будына разраслася на нашых літаратурных гонах і перамагла развіццё жыццёвай паэтычнай думкі. Таму і не дзіва, што мінулы год даў нікі ўрадавай пазіі. Гэты-ж год падае большы надзеі. З'яўленне «Аповесці пра залатое дню» А. Зарыцкага, вершаў М. Танка «У полі», «Далёкі снег», «Таварышу Крыўцу», шэрагу цікавых вершаў П. Панчанкі і ўзможныя галасы маладых паэтаў — сведчанне гэтага.

Але і ў гэтым годзе некаторыя паэты не абыходзілі без паслуг рыторыкі. Нашы часопісы эмсілі на некалькі тудзінаў такіх вершаў, які-б маглі склацца ў тоўсты зборнік пад назвай: «Як не траба пісаць». У пошуках смелга, крылатага верша нашаму чытачу ўсё яшчэ прыходзіцца асьцільваць рыфмаваныя версты «сонечных далаў», «агністых суроз'яў» ці якіх-небудзь «вясёлка», ад якіх зусім не весела на душы.

Галоўная заганя такіх вершаў заключаецца ў тым, што яны бедныя думкай, у іх няма гарагача, трапяткога пацуды. А таму, зразумела, яны не могуць трывожыць сэрца, ніводна з іх не западзе ў душу чытача.

Чытаем верш П. Прыходзькі «Комсамольская пуцёўка» («Полымя» № 4) і здзіўляемся, чаго толькі не ўспомніў у ім аўтар. І «заклік Хетагуравай», і «багаты Урал», і «стэп Казахстана», і «Усходняя Сібір», і «халодныя ночы», і «гарачы дні» — усё тут ёсць. Але няма аднаго. Няма глыбокай думкі, няма пацуды.

А верш без думкі — бяскрылае птушка. Ён ніколі не ўсхваляе чытача сваім агністым палётам, бо ў яго няма лёту — ён беспачуццёвы.

Вядунасць — вось ад чаго церпіць паэзія. Пераходзячы з верша ў верш, яна цягне сядзеж за сабою ўсё, што жыць ў яе «на падсуседках», — гатовыя спалучэнні слоў, адны і тыя-ж рыфмы, часамі нават аднолькавы рытм. І ўсё верш тады ідзе на «халастым» хаду.

Параўнайце паміж верш П. Прыходзькі з яго вершам «Вясна маладоці», які быў надрукаваны ў пятым нумары «Беларусі». Два розныя па назвах вершы, а якія агульныя яны па сваім зместу, вобразам, дзяржурных словах і нават па тым пацуды, якое атрымлівае ад іх!

І сёння да подзвігаў новых імкнецца вялікая Радзімы майя маладоці, —

Чытаем у вершы «Комсамольская пуцёўка». Тое-ж самае знаходзім і ў «Вясне маладоці»:

Сягоння, У дзень Першамай, Там наша ідзе маладоці.

Параўноваем далей і здзіўляемся, да чаго толькі можа дасягнуць рамесніцтва.

Мы эню з комсамольскай пуцёўкай прышлі, —

гаворыцца ў вершы «Комсамольская пуцёўка». Тое-ж і ў вершы «Вясна маладоці», але тут ужо не «мы», а «маладоці»:

З комсамольскай пуцёўкай На новыя землі прышла.

Бяздумнасць, у які-б розныя рытмы яна ні была ўкладзена, заўсёды застаецца бяздумнасцю. Для не выўлення не патрэбна багата слоўніка. З адвольным поспехам могуць ісці тут збытыя выразы, сцёртыя параўнанні. Спадабаліся, скажам, П. Прыходзьку словы «пераможны бой», дык чытаць, будзь ласкаў, чытай іх і ў «Гвардзейцах запаса» («Беларусь» № 2):

І сёння эню ў пераможны бой Ідзем за мір, за маладоці, за шчасце!

і ў «Комсамольскай пуцёўцы»:

З ён ішлі мы пад сцюжамі, бурамі ў бой пераможны.

Або сустраў ты ў вершы «Гвардзец запаса» радок:

Гвардзейскі гарт і мужнасць, і адвагу, —

дык набірайся мужнасці і адвагі, каб сустраць амаль такі-ж радок і ў «Вясне маладоці»:

Яны не адны, — З імі воля, Адвага і мужнасць бацькоў.

А для большай эфектнасці ў некаторых выпадках П. Прыходзька не баіцца і ў адным вершы разоў колькі паўтарыць любімыя слоўцы. У шостага страфе «Вясны маладоці» чытаем:

Насустрач вясне сваёй, Шчасцю, Прыгожаму светламу дню.

Гэты-ж «прыгожы дзень» сустракаем у восьмай страфе таго-ж верша:

За нашы багачці, За новы Прыгожы і радасны дзень.

Як бачыць, «творчы» працэс пры напісанні трох гэтых вершаў для аўтара заключаўся амаль толькі ў перастаўцы радкоў. Але ад перастаўкі радкоў сума іх не змяняецца, і вершы як у першым, так і ў другім выкладку атрымліваюцца сухія, рытарычныя. Іх нельга запомніць, бо ў іх няма чаго запамінаць. Некаторыя з іх нават неабавязкова чытаць ад пачатку да канца. З адвольным поспехам іх

можна чытаць з канца да пачатку або, пераставіўшы строфы, пачаць чытаць з сярэдзіны да канца і закончыць пачатам. Вядома, што такія вершы нічога не дадуць ні сэрцу, ні розуму чытача.

Не лепшае ўражанне пакідае і верш М. Танка «Зоя», ашчэчаны ў другім нумары «Полымя», дзе паэт малюе работніцу пушкарфэрмы.

З першай стрэчы нельга і паверыць, Што вось гэта простая дзяўчына, Як зязюленка ў сукенцы шэрай, З бялою крылатаю хусцінай —

Камандзір над арміяй птушынай, Куранят і пёрыў галасістых І над гуртам лямпачным гусіным, Што пасуца на лугу расістым.

Калі прыдзе — белая легорны І халаткі ранню зорню З курасадняў, бы з вяршыняў горных, Снежным воблакам лягучы за ён.

А пакліка гусак-халмагерак — Крылы над вядою паўднёвым, Загамоняць яны дружным хорам — Шум і пярскі, ад вясёлкі звыноў.

Як добра пералічаны тут пароды гусей, але як далёка гэта ад паэзіі! А ўсё таму, што думка не вызначаецца глыбінёй.

Разам са штэпам ідзе і яго спадарожніца — рыторыка. У вершы М. Калачынскага «Комуністы» («Полымя» № 5) адсутнічае яснай думкі выдэ да пералічэння таго, што цяпер могуць рабіць героі:

Мо! пароходы водзяць па Дану, Мо! вучацца ў аграрнамічнай школе, За Волгай падмаюць саліну Ці верхаводзяць (?) справы на будоўлі?

Халодным пацудым рыторыкі дахваюць гэтыя радкі, якім вельмі далёка да паэзіі і яшчэ далей да сэрца чытача.

Добры верш заўсёды вылучаецца цэласнай, аднай думкай. Усякая неапрацэленасць немінуча выдэ аўтара да адхілення ў бок ад асноўнага стрыжня верша, заводзіць у багун непатрэбнай дэталізацыі. Імяна гэтая неапрацэленасць і сапсавала другі верш М. Калачынскага «Там, дзе драмала паліна» («Полымя» № 5), вельмі цікавы і важны па зместу.

Аўтар у нагоні з лёгкай нагляднасцю страціў пацуды меры. І такія радкі:

Часінай гэтай комсамольцы Курмы і ў стэпе «Беламор»... Маладоці, ў сцёгнай ватушы, На трактар локаць абалёр, —

ніяк не стасуюцца з усім вершам. Нагляднасць патрэбна для таго, каб ад не рабілася больш яснай, празрыстай газоннай думка, але зусім не для таго, каб гэтая думка зцамнілася.

Ан. КЛЫШКО, студэнт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна.

НА КНІЖНАЙ ПАЛІЦЫ

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшлі з друку і паступілі ў продаж наступныя кнігі мастацкай і дзіцячай літаратуры: Тэадор Драйзер. «Амерыканская трагедыя». Частка другая. На рускай мове. Тыраж 75 тыс. экз., стар. 380. Цана 13 руб. А. Іванавіч. «На Далёкім Усходзе». Раман. На рускай мове. Тыраж 20 тыс. экз., стар. 380. Цана 8 руб. Элі Агнцэц. «Мой сябра». Малюнкі

С. Раманава. Тыраж 30 тыс. экз., стар. 16. Цана 50 кап. Л. Варанкова. «Сяброўкі ідуць у школу». Пераклад С. Міхалюка. Малюнкі Ю. Пучынскага. Тыраж 40 тыс. экз., стар. 56. Цана 1 руб.

Творчасць беларускіх кампазітараў

Творчасць беларускіх кампазітараў за апошні два гады значна вырасла і характарызуецца рознастайнасцю тэматыкі, багаццем жанраў. Напісаны буйныя сімфанічныя творы, заканчваюцца новыя оперы. На сцэне Тэатра оперы і балету пастаўлены «Дзяўчына з Палесся», а Р. Пукстам закончана ў клавірны пераклад беларуская дзіцячая опера «Марынка» (на лібрэта Э. Агнцэц). Цяпер яшчэ рана даваць канчатковы ацэнку оперы, але і наша перагана праслухоўвання ясна, што новы твор мае пэўныя станаўчыя якасці — лірычную напеўнасць, запамінальныя хоры, драматычную выразнасць некаторых сцен. Кампазітару ашчэч трэба ўважліва да канца музычна-драматычнаму задуму, удасканальваць і індыўдуальна станаўчыя вобразы, пазбавіць перагружкі аркестровую фактуру, асабліва ў рэцэптыўных месцах, і, нарэшце, стварыць партытуру оперы. Ужо цяпер у работу па заканчэнню новай оперы павінен уключыцца і тэатр.

Увогуле-ж работа над новымі арыгінальнымі операмі нікога не можа задаволяць. У планах дзяржаўных заказаў Галоўнага ўпраўлення на справы мастацтва з года ў год пераізваюцца назвы (або тэмы) адных і тых-жа трох «новых» опер: «Апошні з хутара» Я. Цікоцкі, «Песня аб шчасці» Д. Лукаса і опера М. Аладава.

Але патрэбна опера аб калгасным жыцці. Азе хіба можа задаволяць узростаўны патрабаванні народа такая тема, як уступленне ў калгас аднаасобніка, якіх «апошні», якіх нават у заходніх абласцях рэспублікі (лібрэта Я. Рамановіча «Апошні з хутара»). Аўтару трэба рашуча перагледзець сваё лібрэта, у якім ёсць яркія характары, здаровы гумар, драматычна вострыя і праўдзівыя сітуацыі і канфілікты. Абавязак аўтара наблізіць драматычны матэрыял да нашай сённяшняй сучаснасці.

Даўна абмякчалася да стварэння новых беларускіх опер нагляднасць з боку кіраўніцтва Тэатра оперы і балету, якое не толькі нічога не зрабіла, каб дапамагчы кампазітарам у рабоце над новымі творамі, але і не аднавіла свае ранейшыя спектаклі, такія, як у «Пашчых Палесся», «Кастусь Каліноўскі» і «Міхась Падгорны».

У Галоўным ўпраўленні на справы мастацтва Міністэрства культуры (на чале І. Лютаровіч) існуе зусім напярэўная думка аб непатрэбнасці опер на гістарычны тэматыку.

Дрэнна разгортваецца праца над новымі беларускімі балетамі. У тэатры няма ніводнага надзянальнага балетнага спектакля.

Я. ЦІКОЦКІ, старшыня праўлення ССК БССР

рамі, але і не аднавіла свае ранейшыя спектаклі, такія, як у «Пашчых Палесся», «Кастусь Каліноўскі» і «Міхась Падгорны».

У Галоўным ўпраўленні на справы мастацтва Міністэрства культуры (на чале І. Лютаровіч) існуе зусім напярэўная думка аб непатрэбнасці опер на гістарычны тэматыку.

Дрэнна разгортваецца праца над новымі беларускімі балетамі. У тэатры няма ніводнага надзянальнага балетнага спектакля.

Кампазітар Д. Камінікі ў 1953 годзе напісаў свой другі партыіны канцэрт. У 1-й і 3-й частцы багаты меладыйны змест, цікавы знаходкі ў аркестравай фактуры і ў гучанні партыінай партыі. Але паводле тэматычнага матэрыялу новы

канцэрт Камініскага значна слабейшы, чым першы.

Радасна адзначаць прыкметны рост кампазітарскай тэхнікі Д. Камініскага, яго ўменне знаходзіць яркія музычныя вобразы. Асабліва гэта адчуваецца ў яго сюіце «Беларускія вясні», напісанай для сімфанічнага аркестра. Аўтар выявіў тут не толькі сталае майстэрства аркестроўкі, веданне фармы і жанра сюіты, але і яркую меладыйнасць, умненне малавясця карціны беларускай прыроды і быту.

М. Чуркін надаў закончыў сваю трыду сімфанію, якая працягвае лепшыя традыцыі ў гэтым жанры. Яна ў клавір зрабіла добрае ўражанне сваёй меладыйнай напеўнасцю, прастамай, лёгкасцю фактуры і надзвычайнай жывасцю.

Варта спыніцца на двух творах для народнага аркестра — на сюіце У. Алоўнікава і рапсоды Д. Камініскага. Сюіта У. Алоўнікава «На Палессі» напісана пад уражаннем прыроды і быту беларускага Палесся нашых дзён. Гэта адчуваецца на працягу ўсёй сюіты. Твор праграмы ад пачатку да канца. Асабліва ўдала аўтару 1-я і 3-я часткі (над астатнімі ён яшчэ працуе).

Рапсодыя Д. Камініскага багата сакавітым, яркім аркестровым тэматычным матэрыялам, халі і пазаблужэннем рэзкіх кантрастаў. Твор слабедаць з цікавасцю і сведчыць пра далейшае развіццё ўласцівых Камініскаму характэрных рыс у гэтым жанры.

Са здавальненнем можна адзначаць працу студэнта Беларускай кансерватыі Я. Глебова для беларускага народнага аркестра. Яго два мініятурныя танцы з «Дзіцячай сюіты» характарызуецца напеўнасцю, меладыйнасцю і дасканалым інструментальнай; яны добра слухаюцца і лёгка запамінаюцца. Шкала толькі, што танцы пазаблужены беларускай народнай асновай.

У гэтых адносінах больш цікава яго «Фантазія на беларускія тэмы».

Ні адзін жанр беларускай музыкі не атрымаў такога развіцця за апошні два гады, як камерна-інструментальны. Але на-

шыя сімфанічная і камерна-інструментальныя творчасці не мае пакуль шырокага ўсесазазнага прызнання. Нават лепшыя сімфоніі і санаты не набылі пэўных недахопаў.

Слаба працуе беларускія кампазітары ў жанры вакальнай музыкі. Некаторыя надзвычай цікавыя зручкі можна адзначаць толькі ў галіне раманса.

Творчай удачай І. Абелічыча з'яўляецца яго цыкл з пяці рамансаў на словы англійскага паэта Бернса. А вось у беларускім рамансе дасягненні гэтага кампазітара значна меншыя: тут можна назваць хіба толькі «На палях» (на словы А. Бачылы) і «Ноч» (на словы Якуба Коласа).

Больш за іншыя працуе над рамансам Р. Пукст, які ў апошні час напісаў тры творы для тэнара: «Свецкі месяц», «Цяля сосны шумяць» і «Над шырокай ракой» (на словы А. Бачылы). Да 300-годдзя ўз'яднання Украіны з Расіяй Д. Лукас напісаў цыкл з пяці рамансаў на тэксты лесьі Украінкі. І ўсё-ж у нас усё яшчэ мала добрых лірычных рамансаў, няма ні адной гераічнай беларускай балады.

Кампазітары Р. Пукст і У. Алоўнікаў напісалі цікавыя хоры на тэкст М. Танка «Партызанскія алопы». На ідэю абодва аўтары аднолькава раскрываюць змест паэтычнага вобраза, але рознымі сродкамі мастацкай выразнасці. У Р. Пукста пераважыць лірыка-анічны вобраз з драматычнай кудымналіччю ў сярэдняй частцы. У У. Алоўнікава пераважае гераічнае гучанне, даручанае мужчынскай групе, і мацней развіты паліфанічны прыём харавога нісма, больш складаны танальны план.

Па глыбіні хор У. Алоўнікава з'яўляецца адным з лепшых у яго харавой творчасці. Абодва хоры пакідаюць моцнае ўражанне. Надаўна напісаны Р. Пукстам хор «Брай мой любімы» (на словы А. Русака) адрозніваецца тонкай, пранікнёнай лірыкай і абмалюецца беларускай прыроды і аптымізмам.

Своеасаблівым водгухам на 300-годдзе ўз'яднання Украіны з Расіяй з'яўляецца хор У. Алоўнікава «Партызаны ідуць» (словы ўкраінскага паэта Н. Шарамета ў перакладзе М. Гамолькі), у якім адлюстравана партызанская гераіка.

Сястры Украіне

У зборніку «Сястры Украіне», які гэтымі днямі выйшаў у друку, змешчаны творы 26 беларускіх паэтаў. Сюды ўключаны вершы, напісаныя да слаўнай даты 300-годдзя ўз'яднання Украіны з Расіяй, і вершы ранейшых гадоў, прысвечаныя брацкаму ўкраінскаму народу. Большасць з іх аб'яднана адной тэмай, адной высакраднай ідэяй непарушнай дружбы савецкіх народаў.

Гісторыя беларускага народа непарушна звязана з украінскім і вялікім рускім народамі. Іх дружба развівалася і загартоўвалася ў сумеснай барацьбе супраць агрэсіўных ворагаў — імпэрыялістычных захочнікаў памешчыкаў і капіталістаў. У гэтай барацьбе пашыраліся і ўмацоўваліся творчыя сувязі беларускай літаратуры з украінскай і рускай літаратурамі. Змешчаныя ў зборніку вершы «Памяці Т. Шэўчанкі» і паэма «Бандароўна» Я. Купалы іскрава сведчаць аб тым, з якой вялікай любоўю і ўвагай ставіліся да ўкраінскага народа і яго культуры лепшыя прадстаўнікі беларускай літаратуры яшчэ ў даравольчыны час. Яны выразна ўсведамлялі агульнасць гістарычнага лёсу трох народаў-брацоў, выдатную ролю іх сумеснай барацьбы і спрадвечнай дружбы.

Сардэчнай любоўю да ўкраінскага народа саргэты верш Я. Купалы «Украіна» — адзін з лепшых твораў аб дружбе народаў ва ўсёй савецкай літаратуры. «Украіна, цвечце любі, сонцам гадаваным», — колькі спраўданага чалавечага замілавання і любові ў гэтым звароце паэта да Украіны! Шчырай пашанай да творцаў Т. Шэўчанкі, блізкай і зразумелай беларускаму народу, прысягнуты вершы «Вану-кабару» Я. Коласа, «У Каневе» П. Броўкі, «На Чарнечай гары» Р. Няхаа.

У зборніку натхнёна ўслаўляецца Савецкая Украіна — роўная сарод роўных у сямі шчаслівых савецкіх народаў; ўслаўляецца жыватворная дружба, якая навак заўважана сацыялістычнымі напісаннямі нашай краіны. Пачуццё непарушнай роднасці савецкіх народаў ярка ўвасоблена ў вершы «Кіеву» П. Панчанкі.

Адна дарога ў нас і лёс адзіны,
І злучаны мы дружбаю навек,
І злучаны Расія, Украіна
Як Беларусь галём дзяржаўскіх рэк.

Сярод твораў, прысвечаных 300-годдзю ўз'яднання Украіны з Расіяй, вылучаюцца «Украіне» М. Танка, «Прывет Украіне» К. Пірэнькі, «Слава аднасіці нашай» Т. Глеба, «Савецкай Украіне» Р. Няхаа і новы п'яць вершаў П. Панчанкі. У іх адчуваецца імкненне паэтаў глыбей асэнсаваць гістарычнае значэнне гэтай падзеі для будучыні трох брацкіх славянскіх народаў, раскрыць вытокі магутнай і невычарпальнай сілы іх дружбы. Добра аб гэтым сказаў П. Глеба:

Сястры Украіне, ты горады Магілёва
было праведзена гародское свята песьні.
Зводны хор у колькасці каля пяці тысяч чалавек выканаў у суправаджэнні духовага аркестра «Гімн Савецкага Саюза», песьні «Партыя — наш руляк», «Марш савецкіх партыяў» і іншыя.

Зводны танцавальны калектыў выканаў танец «Дружба народаў».

Фіхкультуры ДСА «Дынамо» і педучылішча фізвыхавання паказалі вольныя гімнастычныя рухі.

Пасля заканчэння выступлення зводных калектываў на трох пляцоўках, размешчаных на лясных палянах, пачалася канцэртная мастацкая самадзейнасць навуцальных устаноў, прадпрыемстваў горада Магілёва.

Свята песьні прымянула вялікую колькасць глядачоў.

У гэтым годзе канца кансерваторыі Е. Дзягцяры, які выўвае большы нахал да інструментальных, чым да вакальных жанраў. У яго вакальных творах наглядна ідуць творчыя зрыны. Яны былі рэзка асуджаны на адной з музычных «серад» у Савзе, дзе праслухоўваліся тры яго раманы з матывамі мяшчанскага надрыўу. Супраць слязлівай сентыментальнасці і чужых уплываў у творчасці не толькі Дзягцяры, але і некаторых іншых маладых кампазітараў, трэба весці прычыноўную барацьбу ў Савзе і ў кансерваторыі. Імча не зусім пазбавіўся ад гэтых недахопаў і Ю. Семіяна, які ў апошні час значна пастарэў.

Аб'яднанне таленавітай моладзі вяска Савеза прыносіць ёй карысць, спрыяе актыўнаму вывучэнню вольту старэйшых Асабліва выразна гэта віднае на прыкладзе М. Наско, які пасля суровай крытыкі яго песьні ў 1952 годзе хоць і не цалкам пазбавіўся хібав, але ў апошні час напісаў некалькі ўдалых хораў і песьні, з якіх асабліва вылучаецца выкананая на пленуме «Песня аб Леніне» на словы Я. Коласа.

У творчай рабоце нашай моладзі ёсць не толькі дадатны бакі, але і небяспечны сімптомы. Асноўны з іх — праўленне зазнаўства, нежаданне вучыцца ў кансерваторыі, абывацкае да асяродка музычных ведаў. Чым, як не гэтым, тлумачыцца выхад з кансерваторыі за два гады да не заканчэння кампазітар-песенніка І. Кузняцова? Пакінуў другі курс і П. Ахраменка. Дрына, з вялікімі перапынкамі займаецца М. Наско, а І. Ронькіну трэба ў гэтым годзе перадаваць дзяржаўныя экзамены.

Усё яшчэ застаецца нізкім агульнае

слава ім, нашым продкам адданым,
Верным воінам рускай зямлі,
Што былі непарушны з'яднанні
І нам вернасць сваю аддалі!

Слава аднасіці нашай, гадамі
Гартаванай у новых бах,
— Пад яе баявымі сігналамі
Мы на сонечны вышлі прасяні!

У многіх верхах увакрасаюцца герцаўні старонкі мінулага Украіны, малюцца сумесная барацьба рускіх, украінцаў і беларусаў за сваю свабоду і незалежнасць. Высакрадным рысам свабодалюбівага і мужнага ўкраінскага народа вымалююцца ў верхах «Антон Нябоба» М. Танка, «Над магілай краснадоўцаў» М. Аўрамчыка, «Як хадзілі нашы хлопцы з Каўпаком» А. Зарыцкага. У разе вершаў адлюстравана мірная стваральная праца ўкраінскага народа, цудоўны росквіт украінскай зямлі ў савецкую эпоху.

Зборнік «Сястры Украіне» павінен быў выйсці ў свет да ўсенароднага свята 300-годдзя ўз'яднання Украіны з Расіяй, як падарунак беларускім паэтам нашым украінскім братам. Але чытаць не змог атрымаць яго своечасова.

Нельга не адзначыць той бесклапотнасці, з якой паставіліся да зборніку яго складальнікі.

Кніга выйшла без прадмовы. Тут нават няма ўказання на тое, што яна выдзелена да 300-годдзя ўз'яднання Украіны з Расіяй. Як відаць, чытачу давядаецца самому меркаваць аб тым, што гэта — юбілейны зборнік.

Складальнікі зборніка (прозвішчы іх, дарэчы, не названы) вельмі вузка зразумелі сваю задачу. Яны проста сабралі ў адну кнігу ўсе відомыя ім творы беларускіх паэтаў аб Украіне, не прымаючы пад увагу ні тэматыкі, ні характару выдання. Пры належным стаўленні да справы ў зборнік можна і патрэбна было ўключыць больш новых вершаў, прысвечаных знамянальнай падзеі. Калі-б складальнікі своечасова палкаліліся аб адборы твораў, зборнік атрымаўся-б больш поўным і зместным.

Пасоўныя вершы неадпрацаваны і неадрэдаваныя як след («Вялікая дружба» А. Астапенкі, «Дума пра аднасіці» А. Больскага, «Не забыты песьні» П. Пестрака). У кнізе сустракаюцца стылістычныя неахайнасці. П. Пестрака, напрыклад, піша:

Эх, цяцка віхрам коніца Багдана,
Клаўся ступ пад ногі буйнаю травой,
— Разбівала хана, разбівала пана
І навек злілася з братняю Масквой.

Атрымаўца, што з Масквой навек з'ядналася не Украіна, а коніца Багдана. Надобны стылістычны памылкі мог паправіць рэдактар кнігі В. Бурысаў, калі-б уважліва прапрацаваў над рукапісамі.

Крыўдна, што да такой патрэбнай кнігі нашы выдаўцы аднесліся без душы.

Я. КАЗЕКА.

Мінск. Кіноадр «Зорка» на вуліцы Багдана Хмельніцкага.
Фота І. Салавейчыка.

Дружба студэнтаў

Ужо трэці год студэнты аддзялення журналістыкі філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна трымаюць сувязь з факультэтам журналістыкі Варшаўскага ўніверсітэта. Зімой яны паслалі польскім сябрам пісьмо аб сваім жыцці і вучобе, а таксама вершы ўніверсітэцкіх паэтаў, прысвечаныя польскаму народу.

У канцы мая варшаўскія студэнты прыслалі адказ. Яны дэкліравалі з прычыны таго, што факультэт журналістыкі аддзелены асобна ад будынка, раскажваюць аб будаўніцтве Палаца культуры і навуцы, аб сваёй падрыхтоўцы да экзаменаў і сесі.

Цікавае жыццё польскіх студэнтаў. На 40 прамысловых прадпрыемствах Варшавы будучыя журналісты дапамагаюць выдаваць шматтыражкі і весці мясцовыя радыёперадачы. На факультэце існуе многа студэнцкіх навуковых гурткоў. Асабліва добра працуе гурток рускай літаратуры, які вывучае творчасць А. С. Пушкіна і паэтаў-дэкабрыстаў. Працуюць некалькі рэфэраў на творчасці беларускіх пісьменнікаў.

Студэнты Варшаўскага ўніверсітэта прыслалі ў Мінск нумар сваёй шматтыражнай газеты, у якім змешчаны ўрэнкі з пісьма беларускіх студэнтаў. Кабінет друку Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта атрымаў ад польскіх сяброў навуковую літаратуру.

Альманах журналістаў

Студэнты аддзялення журналістыкі філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Леніна рэгулярна выпускаюць рукапісны альманах «Творчасць журналістаў». Нядаўна выйшаў шосты нумар альманаха. У ім змешчаны артыкулы А. Сабалеўскага аб жыццёвым і творчым шляху народнай артысткі БССР І. Ф. Ждановіч, вяршы А. Фоманкі, І. Хабратовіча, вершы В. Адамчыка і А. Жаркевіча, пераклады твораў польскага паэта В. Бранеўскага, фелетоны Я. Крыскаўца і іншыя творы.

У альманаху ёсць аддзел крытыкі і бібліяграфіі.

А. МАЛЬДЗІС.

За вясельным сталом

Ужо абіраюцца госці, а гаспадар дома Лявон Герасімавіч Маскоў яшчэ соваў з кута ў кут лютэраўнаю шафю — ніяк не мог знайсці ёй зручнае месца. Напярэдадні ён павыносіў з хаты ўсё непатрабнае, каб не замінала (а выносіць было што, усю зямлю заставіў!), разабраў фанерную пераборку і два агуспельныя пакой ператварыўся ў даўжэнную залу, устаўленую сталамі і лавамі.

Не прайшло і дзесяці хвілін, як усё да адной лавы былі заняты і ледзь нава не забыліся, што на кудзе трэба нагнуць пасад маладому і маладой. На кухні і ў прасторных сенцах тоўпілася яшчэ столькі-ж народу, не даючы як след рассясецца музыкам духавога аркестра.

У хаце ледзь паспелі пасесці, як людзі пачалі гамонку, нібы яна і не перанялася, нібы ўсе былі даўно знаёмымі між сабой, хоць срод тутэйшых было шмат ласей маладога.

Радня жаніха Ільію Кухарыні прыходзіла ад з-пад Каленка, з вёскі Сіняўка. І на тварах і ў размовах ласей адчуваўся нейкая незаахваленасць.

— У нас вяселле, дык вяселле. Усё я маю быць, як здаўна выдос. А тут штурханіна ды і ўсё... Няма памяты старэйшым... — паклавіваючы, гаварыла вострапосная хударлявая бабка Волька Васільеўна. Г-нож маці моўчкі выпірала ражамкі квіцістай хусткі напываўшымі слязінкамі — затонена крыўда на смях відна была ў кожнай зморшчыне і ў румянага твару. Здавалася, неадступна праследвала яе адна думка: «Дэмабілізаваўся і не тое, каб на бацькоўскую сямліну вярнуцца, а ў прымы прыстае... Прыгажунякі, не могае сабе дачынуць калю дамо падабраць... Аж за край свету, на Случчыну, кінуўся».

— Не трыў, сваяцкія, наш калгас «Першае Мая» не раўня вамшаму! І па гада, і па парадках... Таму так і шумна сёння. А што Ільію твай, дадбо, не паштадуе, як сьмр у масле плаваць будзе. Напомніш маё слова... — гэта паклігалі, але жывы і гавары Саўка пахадзеў за лавамі і, нібы той грак па свежа ўзраранай ралі, паварачаў павяжа сваю чорную, гладка, на прабор, прычасаную галаву то на адзін, то на другі бок. І свядзіло суседзям і новым людзям, што заходзілі, паспелі сустрэць ласкавым прыветам:

— Заходзьце, госцейкі, у хату! У лашта таты для ўсіх хоціць хлеба і... лашты.

— Дарваўся Саўка, ох і ахвочы да высеўкі! — нігуча сказала мая суседка, кранушы локцем удаву Ільію.

— І не кажы... — адказаў Ільію. — Там вокам міргне, тут слова чіне, чуёмся гарэжы, вай як чуче. Добра аму, калі Алёна за дваіх на рабоце «праўдліва» Рушліва жанчына, не сямліца ў хале. Вось нека пасяя новага году, памятаю, надта моцны мороз быў, Ільію; захінлася мая Алёна ў кашухі і ідзе нібы тая маладуха. «Куды цябе ноць у таві холад?» — пытаюся. «Гной высіці будзем», — адказвала і пайшла. Як ні кажы, не бабевая гэта работа. Калі-ж, скажы, адна была, а то дома мужык ды і сын ужо ладны...

— Не жонка ў мяне, а золата! Другой талой і не знойдэш, — раптам, нібы ён побач сядзеў, адаваўся Саўка. — Праўда, слова ў яе не вытрасіш, усё больш маўчыць. Але затое на работу гарачая Алёна. За што і вярнецца, усё гарыць у яе руках. Ён лепшы ў рабне выгавала. Не хвалюся, мусіць-жа самі ведаеце. І нас з сьмям не круціць.

Саўка ледзь прыметна, але вельмі выразна кінуў погляд на свой новы фарыстэты касцюм. Жанчыны перамірнуліся і вялі гаворку далей:

— Глядзі, каб ты не пакрыўдзіўся... — І ён можа... Дзе чарка, там і сварка. — Трапіў я вам на язык, бабкі, але-ж усё роўна павяжаю і люблю нас...

— Чуюць! Сам прыстаўся... — Перш чым у каханні прызнавацца, скажы лепш, колькі ў цябе прададзён зароблена?

— Я чалавек хворы, дыетчык, адным словам... — А ў Алёны? — Пайшоце з гэткам. — На жончым утрыманні гультаём стаў, у канторы бакі абівае, — паслужыла суседка Ільію. — Ды і нашоўта яму прадаваць, калі ў доме лоўна добра. А дных грошай Алёна чатыры ў навадзінай трыста атрымала, ды обожыла па два ў палавінай і бульбы па дзесяці кілограмаў на прададзён, а ў далагак яшчэ цукру два лён і буркакі... Адным словам, учотчыкам пры жонцы наш Саўка працуе, надлічвае тое добра, што жонка атрымавала...

Бабка Волька нават шаль з вуха ссунула, ды і не стрымалася, на Любу абрушлася:

— Байкі плаціць! А мы і вушы настаўлі... Шайшта багацейку ў калгасе! Напаўчылася, дык і тысячама вярочае. Мо-...

жа спекулірае на чым, гэта паверу. А то зарабіла на прададзён...

— Яна такая ў нас, Алёна. Сваім маздзём багацеце набывае. А калі каторая баба ў будні дзень на базар пойдзе, малако там ці яйкі прадаць, дык вась такая месяц, сапраўды, у спекулянтках лічыцца. Не дае спуску Алёна. Як тая крапіва прылята, ні сесці, ні ўстаць...

— Любіць парадак Алёна. А што наконце спекулянтаў, дык яны ў «Першым Мая» не водзяцца. Не, — важна і шматзначна ўлез у спрэчку Саўка, — сумленнай працай дабро нажываюць. Каго-б ні ўзлі...

— Хоць-бы і цябе... — не стрымалася бабка Волька, каб не ўкусіць Саўку.

Здавалася, гарачая спрэчка вась-вось пярэйдзе ў сварку. Але на шчасце шырока расчыніліся дзверы і за парогам паказалася маладая з сабрамі і сяброўкамі. Не заходзячы ў хату, калгасны бригадзір Коля Ластаўнін, высокі, стройны, апраўты ў сіні спартыўны касцюм, двойчы павольна паклінаўся, ледзь не стукнуўшыся галавой аб бацьку ў дзвярах. Але ўсё-ж без сямліна і два разы паўтарыў традыцыйны сьварот да бацькоў маладых. Я вешка стаў у кароткіх саматаным фронці барыка Ільію і вярнуўшы губамі, гэтым кожную хвіліну вырочыць нявытнутага свата. А той, слова ў слова вышчупыў ад старых усё, што трэба было гаварыць «па ролю», важна і так старанна, што аж ледзь успакеў, гаварыць далей:

— Трэцім разам, лепшым часам, дазвольце, бацька і маці, маладую азваціць!

Усё расступілася, каб даць дарогу маладым на пасад. Накуль рассядзваліся, не азважыліся, як цётка Алёна — маці маладой ужо стала з бутэлькай шампанскага.

Стральну ў столь хорак, мігам напуніліся бакамі, і ўсё застало нібы адным подыхам вымаваля традыцыйнае «горла!»

— Закусвайце, піце, частуйцеся, даражынькі! — бяспонца запрасіла гаспадар з пасадзінай. Цётка Алёна, натупаўшыся, прыслала калі бабкі Волькі:

— Вы ўжо, сваяцкія, не круціцеся на нас. Можа што і не так... Але старэйшыя як найлепш — і цялічкі, і кабаніны, і выдліны пярхытавалі. Музык мой у селю кавазаві мансераў розных, сьмр галазінскага, селяцкоў, ну і выпіць, таксама, каб кожнаму па густу патрапіць. Бражкі самадзельнай прыгатавалі. Трэцюю ноч спаць не лажылася, усё ад пецы не адходзілася, прытмаляса трохі, але рада за дзетка...

Чорнаборная, падобная на цётку Алёсю, маладая Ілья Маскоў сядзела ў вясельным убранны. Яна заўважыла загоднюю гаворку сваёй маці і сваяроў і шчыра ўсміхалася, шчасцем поўніўся яе светлым твар.

— Дай-жа, божа, нашым дзеткам шчасця ды лад! — чаючыся з цёткай Алёнай, прамовіла Ільіюва маці і насперажылася пацуду добрае слова пра сына.

— Хароны хлопец, уважлівы, спакойны і, відаць, да працы ахвочы. Нам з Лявонам ён ужо на заручаных спадабаўся... — не зводзячы вачэй з маладых і нібы адгадаўшы жаданне сваяроўкі, сказаў цётка Алёна. Абедае маці прытулілася адна да другой і шчыра пацалавалася.

Прапусціўшы тым часам па чэрцы, музыкі прыгнулі польку. Першай адгукнулася Ева — пухленькая сяброўка маладой Ільію, нібы та пчолка, выльецца о-за стала і заліхвацка запела ў такт музыцы частушкі пра трактарыста.

За Евай пайшлі ў сваёй і другія. Праз колькі хвілін стала душа і нехта расчыніў ажно. Свежае паветра ўварвалася ў хату.

Адбываючы такты абцасамі, выйдваючы калена за каленам, хадую хадзіў Саўка па кругу, то запрашваючы ў пару найпрыгажэйшых маладзёў, то схіляючыся ў запрашальным пажлоце перад бабкай Волькай.

— Ну і бабка! Люблю такіх! — у захапленні ахула Ева.

— Дзець жару! За Ільіюву маці гадоў на дваццаць старэйшая, а жывая, байка, некаторым маладым не раўня. Дарма, што непісьменная — усё законы ведае, усё разумее. Наш былі старшыня з бригадзірам калгас сямлібалі. Дык наша бабка як выступіла аднойчы на сходзе — усё даўна давалася... — шчыра расказваў Ева на вуха малады хлопец у вельветавай куртцы.

— А кім-жа вы ёй даводзіцеся!

— Назватат тэраградная плямнічка.

Мой бацька і бабчын найбожчык-муж былі зводнымі братамі.

— Былае... — падтакнула Ева і, аважыўшы ў хлопца на курцы комсамольскіх сячак, запыхтала:

— Шмат у вашай Сіняўцы комсамольцоў?

— Многа, амаль уся моладзь... — Не думае...

Танец скончыўся, і Ева, трыянушы кудзёркамі, што налезлі на лоб, зусім ужо на-свойко прапанавала партнёру:

— Выйдем на ганак, над сонейка. Пагаворым.

... Васна адчуваўся не толькі ў вясёлым голме моладзі, у імклівых танцах і багдэрай музыцы аркестра, яна была наддэнай тэмай тых, хто праз увесь час ваставаў за сталамі — самых лажылых гасцей. Ледзь прыхмялеўшы, яны таманілі пра сямье набаледае.

— У нашай справе галоўнае — парадок. Возьмем наш калгас. І мы мала чым горшыя за «Першае Мая». За сваю бригаду скажы, — шырока твар бригадзіра раскляўся ў лагоднай усмешцы. Рассяжычы час-ад-часу буйнай далонню, нібы сякерай, паветра, ён гаварыў не без захаплення. — Будзнікі мы. Кауб ладны пабудавалі, кароўнік на трыста гадоў, ясаі абудуем на гарадскі лад, каб і святла і ципла дзеткам хапала. У нашай калгаснай сямі гультаёў няма, усё працуюць. Без хлеба не сядзелі, але не точыцца, скажы, што і дастагту не мелі. Цяпер ішчы паварот у нас. Зарабіў — атрымаўшы. Новы ў нас старшыня. Настаўнік з Вясейскай школы за старшыню ў нас везупіў. Кажуць, на агранома некалі вучыўся. У райкоме зацвердзілі. Гэта — чалавек! Рушлівы гаспадар, круты, але справядлівы. Дацёр нашых у людзі вывеў і нас, старэйшых, выведзе з нашай дапамогай!

Пра гаспадарскія справы ішла гутарка і з краю стала, дзе сядзела Саўкава жонка — змятная звенявалы калгасна «Першае Мая». Алёна, маладая ашча і вольны прывабная не прыгажосца, а нейкая асабліва жночар чароўнасца, не спынаючыся, ціха гаварыла суседу.

— Чулі, дэдаўка, навіну? Нядаўна і мой Саўка на прыцу ў поле папраўся. Заву падаў. Хоціць, важа, лёгкая хлеба на канторас шукаць. Дзе тая і хвароба дзелася? Слова «дыетчык» ужо кіпнамі з сабе лічыць.

— А яно некае тав было, што сумнавацца пачалі каторыя... — шчыльнай падсёўшы да Алёны, загаварыў дэдаўка. — Хо т маладзейшы ды дужэйшы — у горад падаўся. А паваршчым розумам, чаго яны туды пацягнуліся? Каторыя кажучы за рублем. Не веру. Рубель, ён што, сёння ёсць, заўтра няма. Парадак чалавеку даражэй за ўсё. Верна кажу? Прачуде чалавек парадкам, парадкам яго і раліччым, калі і сьмты былі удоствалі і азеты акурата. Так а раненні партыі разумее ці не-галюны влопат пра народ?

— А як-жа? — зачырванелася Алёна. — Пачаў мой Саўка газету з паставовай чытаць, прамову гаварыша Маленкова, і вочы ў яго адрываліся. Радасна некае усім нам стала — дайшлі значыць думкі калгасныя да Масквы. На новы ўдзельны ўзыходзяць калгасны намы. Пачалі ўжо ў калгасе з'яджацца тия, хто пакадаў іх калясці...

— А хутка столькі да вас у калгас машыны наездзе, што самім вам нечага будзе рабіць, — уступіў у гутарку малады хлопец.

— Машыны, кажаш, Васілёк... Не пярочу — дапамога ад іх вялікая. Адно скажы — дзе чалавек і машына-сіраціна. Возьмем хоп-бы лён. Хіба наша зьяно замечіць машына? Не. Мы за машынай сьладым ідзе. Калі што не тае, пацрабум з трактарыстаў... Мы лён гадавалі, людзі значыць... І хлеб тасемка. Гануў Лявон Герасімавіч, гаспадар гэтай хаты, што радкі за сямляк шыракаватыя, і давай мазгавач, як лепш зрабіць. Сваім розумам дайшоў, паладзіў сьваку. Гадоўны агранома нядаўна руць глядзёў, ухваліў.

Здаецца і вяселля таго няма, така буднічым ўжо размова пайшла. Ды не, дрыжачы сцены ад бурнавай вяселлі дзювача сьмеху і дружнай песьні, ад гукаў духавога аркестра, ад зьноу чарка, непуненых іскрыстым бурштынавым віном...

Па пра

Канцэрт вучняў харэаграфічнага вучылішча

На сцэне «танец птушаняў» Мусарскага, які выконваецца самымі маладымі вучнямі Беларускага харэаграфічнага вучылішча (настаўнік К. Галеізоўскага). У ім багата свежасці і непасрэднасці пацудзі, яркіх фарбаў. Танец вабіць і прыцягвае і пэўнай.

Чыстатой і асабліва маючы характэрны характар для Пярэя Г. Мартынава. Чудны і пяшчотны з каханай польскай дзяўчынай, яго Пярэя — жорсткі дзікун у дыялогу з Зарэмай. Сцэна з «Вахчысарайскага фантаза» выявіла не толькі станаўчыя рысы маладых артыстаў балету, але і некаторыя хібы ў іх выхаванні.

Юныя танцоры не навучыліся дзейнічаць у ансамблі. І хоць індывідуальнасць кожнага з удзельнікаў канцэрта ў той ці іншай ступені тут праявілася, усё-ж закончанай харэаграфічнай сцэны з выразнай «завішадкай» яшчэ не атрымана.

Асноўнай сваёй будучай прафесіі авалодалі ўсе выпускнікі — людзі розных творчых магчымасцей. У розных жанрах паказалі свае здольнасці І. Куціцкая, Г. Галавач і Т. Захаравіч. Г. Галавач артыстычна і прыкрасна, але ў яе ўжо наглядаецца нахіл да эстраднага манернічання. Больш строгая і патрабавальная да сябе І. Куціцкая, але ў яе яшчэ няма дастаткова яркіх адзнак творчай індывідуальнасці. У выступленнях Т. Захаравіч адчуваецца прафесіяналізм, добрае валоданне танцам.

Прычынам тагачаснага Бюро даволі блізка цудоўны вобраз летуценнай герані птушкінай пэмы, яе багаты ўнутраны свет. У прыгожым і пачынным танцы пачынаюцца артыстычна аспавядзе аб драматычных перажываннях Марыі — паланіцы гарма, яе душэўных пакутах і трагічным лёсе дзяўчыны, якая не скарылася перад дэспатам. Выразна перадае Р. Блюм элегічны інтанацыі вобраза, сумны ўспамін аб страчанай свабодзе і далёкім родным краі, аб каханым Вацлаву, які загінуў ад рукі ворага. Менш удалося ёй расказаць аб пачуцці пратэсту герані супраць гвалтоўнага заняволення і пра яе палыміную нянавісць да ўладара гарма.

Ю. Будаікава, якая даволі добра валодае тэхнічнай класічнага танца, аб чым сведчыць яе цікавае выкананне многіх танцаў, на жаль, не зусім падрыхтавана для драматычна напружанага і темпераментнага дыялога Зарэмы з Марыяй. З сапраўдным хваляваннем выкананы Будаікавай толькі невялікі эпізод сустрэ-

чы Зарэмы з урушаным Пярэем пасля завойства Марыі. Шчырасць пачуцця характэрна для Пярэя Г. Мартынава. Чудны і пяшчотны з каханай польскай дзяўчынай, яго Пярэя — жорсткі дзікун у дыялогу з Зарэмай. Сцэна з «Вахчысарайскага фантаза» выявіла не толькі станаўчыя рысы маладых артыстаў балету, але і некаторыя хібы ў іх выхаванні.

Юныя танцоры не навучыліся дзейнічаць у ансамблі. І хоць індывідуальнасць кожнага з удзельнікаў канцэрта ў той ці іншай ступені тут праявілася, усё-ж закончанай харэаграфічнай сцэны з выразнай «завішадкай» яшчэ не атрымана.

Асноўнай сваёй будучай прафесіі авалодалі ўсе выпускнікі — людзі розных творчых магчымасцей. У розных жанрах паказалі свае здольнасці І. Куціцкая, Г. Галавач і Т. Захаравіч. Г. Галавач артыстычна і прыкрасна, але ў яе ўжо наглядаецца нахіл да эстраднага манернічання. Больш строгая і патрабавальная да сябе І. Куціцкая, але ў яе яшчэ няма дастаткова яркіх адзнак творчай індывідуальнасці. У выступленнях Т. Захаравіч адчуваецца прафесіяналізм, добрае валоданне танцам.

Прычынам тагачаснага Бюро даволі блізка цудоўны вобраз летуценнай герані птушкінай пэмы, яе багаты ўнутраны свет. У прыгожым і пачынным танцы пачынаюцца артыстычна аспавядзе аб драматычных перажываннях Марыі — паланіцы гарма, яе душэўных пакутах і трагічным лёсе дзяўчыны, якая не скарылася перад дэспатам. Выразна перадае Р. Блюм элегічны інтанацыі вобраза, сумны ўспамін аб страчанай свабодзе і далёкім родным краі, аб каханым Вацлаву, які загінуў ад рукі ворага. Менш удалося ёй расказаць аб пачуцці пратэсту герані супраць гвалтоўнага заняволення і пра яе палыміную нянавісць да ўладара гарма.

Ю. Будаікава, якая даволі добра валодае тэхнічнай класічнага танца, аб чым сведчыць яе цікавае выкананне многіх танцаў, на жаль, не зусім падрыхтавана для драматычна напружанага і темпераментнага дыялога Зарэмы з Марыяй. З сапраўдным хваляваннем выкананы Будаікавай толькі невялікі эпізод сустрэ-

Н. АНДРЭЕВ. На здымку: студэнты Р. Блюм і Г. Мартынава выконваюць «Мазурку». Фото І. Салавейчыка.

Шырэй прапагандаваць народную творчасць

У нашай рэспубліцы яшчэ няма зборніка вуснай народнай творчасці, дзе былі б усе жанры фальклору — песні, казкі, частушкі, прымаўкі, загадкі, быліны.

Зборам фальклору, перш за ўсё, павінны завяцца рэспубліканскі і абласныя дамы народнай творчасці. Для гэтага ім трэба ўстанавіць сувязь з педінстытутамі і педагогічнымі вучылішчамі, якія вывучаюць і збіраюць фальклор. У свой час Гомельскі дзяржаўны педінстытут сумесна з Гомельскім абласным Домам народнай творчасці арганізавалі летнюю экспедыцыю на збору фальклору па Гомельскай вобласці. Студэнты пабывалі ў ўсіх раёнах вобласці, сабралі нягледзячы на ​​частушак, пагаворак, казак. Пасля апрацоўкі матэрыялу педінстытут, сумесна з абласным Домам народнай творчасці, выпусцілі рукапісны зборнік «Вусная народная творчасць Гомельшчыны».

Такія зборнікі павінны друкавацца, яны палюбілі-б рэпертуар мастацкай самадзейнасці.

А. ЛЕНЬКО, настаўнік.

Цікавы прыгодніцкі фільм

Азірніцеся на хвіліну ў глядзельную залу ў час дэманстрацыі новага мастацкага фільма «Дзеці партызанаў», і вы будзеце напружана глядзець маленькіх гледачоў, пачуццёва затоенае іх дыханне, якое рэптам пераходзіць у радасныя воклікі, калі на экране з'яўляецца сабака Анчар або на спіну здраціка Глушкі храбра кідаецца з дрэва суворавен Міхась.

Сапраўды, у фільме няма вострых і наймаляўчэйшых прыгод. Прыгоды Міхаса і яго сястры Алесі, пакінутых на гібель у непарадках палескіх балотах здрацікам Глушкам, іх самааддана барацьба з ворагам, цудоўна зняты пейзажы прыроды — усё гэта прыцягвае ўвагу гледача. Аўтарам і пастаноўшчыкам карціны ўдалося пазбегнуць многіх недахопаў, якія сталі асабліва характэрнымі для дзіцячых кінематографічных аповісцяў. У фільме не адчуваецца таго нуднага дыдактызма, які нярэдка сустракаецца ў вострых творах.

Аўтары фільма не павялічалі сутыкнення сваіх юных герояў з сапраўднымі, а не прыдуманымі цяжкасцямі, у пераадоленні якіх і раскрываюцца іх характары. Яны здолелі надаць аповяданню вострую зямальнасць, прычым прыгодніцкія дэталі выклікаюць цікавасць і ім за межамі натуральнасці. Таму ў лепшых сваіх частках фільм не здаецца акраізаным інструкцыямі па школьна-піонерскай рабоце. Тут за кожным крокам дзяцей не сочаць штатныя апекуны ў асобе вожыц, выкладчыкаў або проста старэйшых, якія на ходу дзеянні падрабязна і нудна ўсіх папучаюць, як, напрыклад, у фільмах «Тамніца знаходка», «Агні на рацэ» або іншых.

Нарэшце, няма ніякай спрыяе песнеку фільма ігра маладых выканаўцаў ролей Міхаса і Алесі. Рэжысерам І. Голубу і Н. Фігуроўскаму ўдалося поўнацю скарыстаць «Дзеці партызанаў». Сцэнарый Г. Калтунова, рэжысёры Л. Голуб, Н. Фігуроўскі, аператар А. Булінскі, кампазітары Г. Папоў, Д. Лукас. Вытворчасць кінастудыі «Беларусьфільм», 1954 г.

звольнасці Віці Камісарова, які іграе суворавца Міхаса, і Наташы Зашчэпіннай, якая выконвае ролю Алесі. Юныя артысты адчуваюць сябе перад аб'ектамі натуральна, проста, названа выклікаючы сімпатый ў гледача сваёй праўдзівай іграй. На іх долю выпадае больш драматычнага матэрыялу, чым на долю акцёраў, якія выконваюць ролю дарослых. Дыялогі юных персанажаў напісаны добрай мовай, у іх вобразах — жыццёвая праўда, сур'ёзнасць спалучаецца з гумарам, самааддана і патрыятызм з апраўданай непасрэднасцю, а часам з найзвычайна дзіцячым ўспрыняццям.

І ўсё-ж гэтыя бяспрычныя вартасці новага прыгодніцкага фільма для дзяцей, аб якіх не будзе перавелічнем сказаць, што яны з'яўляюцца крокам наперад у дзіцячым кінематографічным аповісці, усё-такі толькі асобныя ўданы фільма. Калі зусім юныя гледачы і прымаюць амаль без агаворак усё, што адбываецца на экране, дык гледачы старэйшых нават у самай вострай моманты міжволі адчуваюць, што ўсё гэта хоць і займальна, але не зусім апраўдана. А сапраўды-ж твор мастацтва, на які-б зурост ён ні быў разлічаны, не павінен выклікаць такога пачуцця. Узяць хоць-бы творчасць Аркадія Гайдара. Яго кінамі адзінолькава зачытаюцца як дзеці, так і дарослыя, таму што пісьменнік умеў і з дзецімі гаварыць проста, але ўсё-ж, як роўны з роўнымі.

Гэтага ўмення нехапае аўтарам фільма «Дзеці партызанаў». На працягу амаль усяй карціны адчуваецца іх настолькі імкненне гледчы зразумелымі, даступнымі юнаму гледачу. Гэта можа і правільна, але імяна таму, што гэта імкненне адчуваецца доволі часта, яго пачынае іграць адваротную ролю — рабіцца штучным, наўмыслным.

Прамерна прастаілістымі ў фільме паказаны амаль усе дарослыя персанажы. Акцёрам П. Малчанаву, П. Волкаву, І. Мазалеўскаму, О. Жакву ярка таму і не ўдалося стварыць запамінальных вобразаў, што ў іх не было дастаткова яркага драматычнага матэрыялу. У выніку занадта тэатралізаваана выглядае сцэна размовы начальніка геалагічнай экспедыцыі Собалева (артыст П. Малчанав) з Глушкам. Нецвялым, пабаўленым неабходнай рамантыкі атрымаўся апавяданне бабці Ганны (артыстка Л. Мазалеўская) пра бацьку Міхаса і Алесі — слаўнага партызана Грэчнага, які па-геройску загінуў у барацьбе з фашыстамі.

Нават найбольш каларытныя вобразы — шпіён-фотграф (артыст Г. Шпігэль) і асабліваці Глушкі (артыст П. Шпрынгфельд) часам здаюцца па-дзіцячому стылізаванымі. Аб тым, што яны шпіёны і шкоднікі, глядач здагадаецца з першага кадра. Цікаснаму ўспрыняццю фільма перашкоджае кампазіцыйная несабранасць яго, незавершанасць асобных сюжэтных ліній, драматычная раскіданасць сцэнарыя. Адчуваецца, што са сцэнарыя нешта выкідавалася, якіясьці кавалкі дзіваваліся ў працэсе адмыкаў, у выніку чаго многія дэталі і сюжэты ліній так і засталіся ў фільме штучнымі ўстаўкамі. Так, павісяў у наветры ўсе сітуацыі з пошукамі нафтавых месцанараджэнняў на Палессі. Разрастаючыся ў самастойную сюжэтную лінію, гэтая сітуацыя ў канчатковым выніку спатрабілася толькі для таго, каб увесці ў фільм шпіёна і даць штуршок развіццю асноўнай сюжэты лініі — прыгодам Міхаса і Алесі.

Устаўкамі ў фільм выкладаюць і некаторыя кадры прыродазнаўчага характару, якія, напрыклад, сцэна з мядзведзямі. На першапачатковай адуке фільма павінен быў змяшчаць многа прыродазнаўчага матэрыялу, для чаго і былі зроблены, дарэчы, вельмі ўдалыя здымкі жывёл. На жаль, пасля многіх перапрацаваў здымкі часам здаюцца штучнымі, зробленымі толькі з меркаванняў, што дзецям гэта будзе ці-

Будаўніцтва культурна-светных устаноў

Увагу гамільчана прыцягвае вялікі прыгожы будынак драматычнага тэатра. У ім глядзельная зала на 800 месца, фойе і іншы Хутка ў гэтым будынку жыццямі горада будзе глядзець новыя спектаклі.

У многіх раённых цэнтрах рэспублікі узводзяцца новыя кінотэатры. Паспяхова ідуць будаўнічыя работы ў Горках, Бялынічах, Чырвоны Слабадзе. У Жлобіне па-

будаваны новы кінотэатр, у якім ужо дэманструюцца кінофільмы. Разгортваецца будаўніцтва раённых дамоў культуры ў Петрыкаве, Стрэшніне, Луінічы, Капылі. Праекты новых дамоў культуры прадугледжваюць добраапрацаваную глядзельную залу і пакой для бібліятэкі, чытальнай залы, а таксама для гурткавай работы.

Тэатры Белдзяржтэатра ў Барысаве

У Барысаве выступаў калектыў тэатра драмы і камеды Беларускай дзяржаўнай эстрады. Ён паказваў гледачам спектаклі «Дама-невідзімка», «Ноч памылак», «Выбачыце, калі ласка!» і іншыя. Артысты выязджалі ў дом адпачынку «Блонь», дзе паставілі спектакль па п'есе балгарскага драматурга Васіліева «Зямны рай».

Гастролі прайшлі з поспехам. Сярод творчых калектываў, якія наведвалі пастаноўкі ў арганізаваным парадку, — рабочыя, іжмыкерна-тэхнічныя работнікі, служачыя фанера-запалкавага камбіната, фабрыкі піўніна імя Молатава, млынавазда № 18.

Творчасць школьнага лабаранта

Лабарант Залескай сярэдняй школы Смагонскага раёна Аляксандр Жываеў некалькі год займаецца скульптурай. Многа сваіх работ ён прысвяціў шчасліваму маленству савецкіх дзяцей. Сярод іх асабліва вылучаецца скульптура вучня з кнігай у руцэ і беласнежным голубам на плячы, а таксама другія вобразы дзяцей.

Есць у самадзейнага скульптара і работы на тэму калгаснага жыцця. Скульптуры яго неаднаразова выстаўляліся на абласных выстаўках народнай творчасці. У бліжэйшы час А. Жываеў прыступае да работ над скульптурнай народнага пэты Беларусі Янікі Купалы.

Сельскі самадзейны калектыў

Больш яшчэ год працуе самадзейны калектыў пер сельскім клубе софгаса — конезавода № 59 на Гомельшчыне. За адзін месяц гурткаўцы далі 5 канцэртаў і паказалі спектакль «Даходнае месца» перад хлябопай, а таксама другія вобразы дзяцей.

„Беларусь“ № 6

Чэрвеньскі нумар штомесячнага літаратурна-мастацкага і грамадска-палітычнага часопіса «Беларусь» адкрываецца артыкулам Ул. Юр'явіча «Лета ідзе». У нумары надрукаваны нарысы: «Інструктар райкома», «На сожнева і П. Паўлоўскага», «Любімая прафесія» А. Кірпічэвскага, фотанарыс «У Белавежскай пушчы» І. Пікмана.

Аб выданні твораў Янікі Купалы на мовах народаў нашай краіны і за мяжой расказаеца ў артыкуле С. Александровіча «На мовах народаў свету». «Валкі прыклад» — так называецца артыкул Я. Казеі, прысвечаны дзейнасці Максіма Горкага па выхаванні маладых пісьменнікаў. Маці-

геранія М. Камінскага расказвае ў артыкуле «За шчасце дзяцей» пра шчаслівае маленства савецкіх дзяцей. У часопісе змяшчаны апавяданні: «На доўгім» Я. Шарахоўскага, «Чужы Мо і Чу» Д. Осіна і «За зялёным тынам» Т. Хадкевіча.

Часопіс друкуе новыя вершы А. Русецкага, К. Кірэнікі, С. Гаўрусьскага, А. Астрэйкі і іншых, а таксама пераклады вершаў украінскіх паэтаў А. Юшчанкі і Т. Маэрэкі.

Нумар багата ілюстраваны каларымі і пейзажнымі здымкамі. Спецыяльна створана прысвечана сатырычным творам.

Кадр з фільма «Дзеці партызанаў».

вава. Бадай, толькі кадры з пугачом і ваўкам ўдалося арганічна ўпісаць у сюжэтную канву фільма. І яны тут вельмі дарэчы: ствараюць неабходны настрой, развіваюць дзеянне. А пры дастатковай прадуманасці сюжэта можна было-б і іншыя цікавыя моманты зрабіць арганічна неабходнымі ў фільме.

Не можа не выклікаць прычанняў не зусім удадла канцоўка фільма. Аўтары яго прымуцілі акцёра Жакава выкладаць нудную дыдактыку аб пахвальнасці ўчынкаў, зробленых героямі фільма і г. д. Уся размова следча з дзедам Якубам бадай лішняя, бо без яе ўсё зразумела. Напраўданы кадры, у якіх паказаны пляты ў пачатку фільма.

Музыка фільма выключна ілюстрацыйная, няма ніводнай запамінальнай мелодыі. Партызанская песня не хваляе, бо ў аснове яе ляжыць вельмі слабы тэкст і выконваецца гэты тэкст акцёрам, які не валодае беларускай мовай.

Да нядаўняга часу работнікі літаратуры і мастацтва незалежна ігнаравалі партызан і любімы дзецімі прыгодніцкі жанр. У апошні час на экраны сталі часцей з'яўляцца дзіцячыя фільмы, якія расказваюць аб подзвігах, тямнічых прыгодах, рамантычных падарожжах. Радасна, што ў гэтай цікавай рабоце прыняла ўдзел і наша кінастудыя «Беларусьфільм», выпусціўшы свой першы за апошнія гады арыгінальны фільм «Дзеці партызанаў». Аднак удзячыся гледача да стваральнікаў карціны была-б значна большай, калі-б ім удалося пазбегнуць у сваёй рабоце прыкрых хібаў і недахопаў. Хочацца спадзявацца, што вопыт работы над фільмам «Дзеці партызанаў» дапаможа ў далейшай рабоце над стварэннем новых хваляючых твораў.

Алег СУРСКІ.

Спартыўныя навіны

Многадзённая веласіпедная гонка

Многадзённую веласіпедную гонку на прыяз гасці «Фізікультурнік Беларусі» распачалі удзельнікі дванаццаці зборных каманд спартыўных таварыстваў і ведамстваў рэспублікі. Яны прайшлі свой шлях са сталіцы Беларусі па дарогах рэспублікі праз Слуцк, Баранавічы, Брэст, зноў праз Баранавічы і Слуцк на Бабурыск, Гомель, Магілёў, Віцебск, Крупкі і закончылі маршрут у Мінску каля парка Чэлюскінаў.

Па розных дарогах, у любое надвор'е пры сустрачным і спадарожным ветры імчаліся на гоначых веласіпедых мацнейшыя спартсмены Беларусі. Вялікі запас сіл павінен быў мець кожны з іх. Адапціўшыся да працы яны пачыналі барацьбу за права быць пераможцам на адзіначай і гэтах. А той з іх, хто на суме часу на ўсіх гэтых этапах аказаўся першым, атрымлівае ганаровае званне чэмпіёна Беларусі.

На першым адрэзку многадзёнай гонкі перамогу атрымаў 26-гадовы загатоўшчык Мінскага горпромкамбіната Сяргей Дудко. Ён праімчаўся 90 кілометраў ад Мінска да Слуцка за 2 гадзіны 19 хвілін 32 секунды. Гэта было добрым пачаткам шматдзёнай гонкі. Дагэтушка ўспомніць аб тым, што ў 1952 годзе пераможца гэтага этапу меў час 3 гадзіны 26 хвілін 42 секунды.

Але ў далейшым Сяргей Дудко не змог быць у ліку пераможцаў. Мацнейшым аказваецца 22-гадовы студэнт Мінскага політэхнічнага інстытута Уладзімір Пірагоў. Гэты малады таленавіты спартсмен у дасканаласці валодае майстэрствам хуткай язды на веласіпеды. Уладзімір Пірагоў першым фінішыраваў у Баранавічах, Слуцку, Бабурыску, Гомелі, Магілёве, Віцебску, Крупках. Толькі ў Брэсце першым дыстанцыю скончыў член каманды спартыўнага таварыства «Тарпеда» Ігар Булькевіч.

9-га чэрвеня ўдзельнікі многадзёнай веласіпеднай гонкі змагаліся на апошнім адрэзку свайго шляху ад Крупак да Мінска. Нягледзячы на ​​тое, што спартсмены прайшлі 1388 кілометраў, амаль усе яны імчаліся па шырокай шасейнай дарозе ўшчыльную адзін да другога. Кожны імкнуўся перамаць у сталіцу пераможцаў. Белая лінія, працягнутая на Маскоўскай шашы па парку Чэлюскінаў, азначала канец шляху. Гэта быў 1501 кілометр дыстанцыі, на якой праходзіла многадзёная барацьба. І тут зноў пераможцам вышаў Уладзімір Пірагоў. Першым яго па-

вішавала маці Лідзія Афанасьеўна Пірагова. Пераходны прыязавала дружная каманда спартсменаў добраахвотнага спартыўнага таварыства «Навука», якая складаецца са студэнтаў Беларускага політэхнічнага інстытута імя І. В. Сталіна. Другое месца занялі веласіпедысты Акруговага Дома афіцэраў. Значыцца, тое, што на трэцяе месца выйшаў калектыў сельскіх веласіпедыстаў, прадстаўнікоў спартыўнага таварыства «Калгаснік». Калгасніцкія спартсмены перамаглі ў гэтых цяжкіх спартыўных спаборніцтвах больш вопытных каманд спартыўных таварыстваў «Праца», «Тарпеда», «Дынамо», «Спартак» і інш.

На футбольных палях

Дзесатні і сотні тысяч амагараў футбольнай ігры з напружаннем сочаць за барацьбай вядучых футбольных каманд Саюза за званне чэмпіёна СССР. Сярод гэтых каманд паспяхова выступае калектыў мінскіх спартакаўцаў.

Закончыўся першы круг чэмпіянату. У ім спартакаўцы нашай сталіцы дамагліся добрых поспехаў. Яны перамаглі маскоўскіх спартакаўцаў, якія з'яўляліся чэмпіёнам мінулага года, маскоўскіх дынамаўцаў — пераможцаў кубка СССР 1953 года, каманду Цэнтральнага Дома Савецкай Арміі — шматразовага чэмпіёна СССР і рад іншых мацнейшых калектываў краіны.

Мінскія спартакаўцы з 12-ці сустрач выйграўлі пяць, чатыры звылі ўнічыю, і толькі трычы выходзілі з поля пераможанымі. Гэта здарылася ў Куйбышэве, дзе яны прайгралі з лікам 1:0 мясцовай камандзе «Крылы Саветаў», у Кіеве, дзе беларуская каманда з такім-жа лікам прайграла дынамаўцам сталіцы Украіны, і ў Маскве, дзе сталічная каманда «Тарпеда» дамаглася перамогі з лікам 2:1.

Кожны з футбольных матчаў падобны на сустрэчу шахматыстаў. На футбольным полі разыгрываюцца складаныя камбінацыі, праваны абаронных ліній праціўніка, паказваюцца ўменне стойка абараняцца. І калі мінскія спартакаўцы паказваюць, што яны моцныя ў абароне, дык іх напаўдзённую трэба зрабіць сур'ёзны папрок. У многіх іграх напаўдзённых мячэн улускалі мацнейшыя забіць мяч у вароты праціўніка, бліжэй дакладна, нясема атакавалі.

Для таго, каб паспяхова змагацца з мацнейшымі камандамі Масквы, Ленінграда, Кіева, Харкава, Куйбышэва і Горкага, мінскай футбольнай камандзе трэба палепшыць ігру сваіх напаўдзённых, больш дакладна біць па варотах праціўніка.

Ю. БАГУШЭВІЧ.

У краінах народнай дэмакратыі

ІНСТЫТУТ ГІСТОРЫІ АКАДЭМІІ НАВУК КНР

У студзені 1953 года быў створаны Інстытут гісторыі Акадэміі навук Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі, якім кірае доктар гістарычных навук Пак Сі Хен. У Інстытуце створаны тры даследчыя кабінеты: па вывучэнню старажытнай гісторыі, па вывучэнню гісторыі сярэдніх вякоў і па вывучэнню новай і наваейшай гісторыі.

Вялікая работа праводзіцца калектывам навуковых супрацоўнікаў кабінета па вывучэнню новай і наваейшай гісторыі Карэі. Збіраюцца матэрыялы нацыянальна-вызваленчай барацьбы карэйскага народа. Асабліва ўвага надаецца збору гістарычных матэрыялаў аб узброенай партызанскай барацьбе маршала Кім Ір Сена супраць японскіх імперыялістаў. З гэтай мэтай была ўраўна, дзе адбываліся партызанскія баі супраць японцаў. Абследавалася 50 месцаў, дзесяць месцаў партызанскіх лагераў, месцазнаходжанні бальніц, арсеналаў, дамоў адпачынку і г. д.

Падрыхтаваны да друку зборнік матэрыялаў па гісторыі нацыянальна-вызваленчай барацьбы ў краіне і ханалагічнай табліца гісторыі Карэі.

ЗБОРНИК ФАЛЬКЛОРУ

Выдавецтва Саюза карэйскіх пісьменнікаў выпусціла ў свет «Зборнік фальклору Карэі», у які ўключана 190 назваў твораў карэйскага фальклору.

ВЫСТАВКА ТВОРАУ МАЙСТРОУ НАРОДНАЙ ТВОРЧАСЦІ

Цэнтральны Дом народнай творчасці пры Міністэрстве культуры народнай Румыніі арганізаваў перасоачныя выстаўкі народнага мастацтва. Сярод наведвальні-

каў выстаўкі вялікім поспехам карыстаюцца жаночыя блузы, плахты, саматэльнія і вышываныя снадзіцы, якія захапляюць яркім жыццерадасным бляскам фарбаў, гарманічнасцю нацыянальных узораў. Усё гэта зроблена працавітымі рукамі румынскіх сялян.

На выстаўцы многа жыццёвісных работ, скульптур, багата прадстаўлена разнастайная металічная тэка савецкага народнага мастацтва. Усё гэта зроблена працавітымі рукамі румынскіх сялян.

Цікавая карціна мастака Андрэяна Іонеску «Ноччу на таку» якая паказвае новую румынскую вёску.